R G B WH GR BL Grey Scale #13 C M Y K
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

993
6041

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZJI PIECHOTY.

171/25/54
171
65/II

WARSZAWA 1938.

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres

3

993
15047

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZJI PIECHOTY.

171/25/54
171

WARSZAWA 1938.

65

355.5:355.51(371):355.51(63)

2971/3

S P I S R Z E C Z Y.

Wytyczne przeprowadzenia.....strony = 1 - 3.

Założenie ogólne..... " = 4 - 5.

Założenie szczegółowe..... " = 6 - 40.

Plan przeprowadzenia..... " = 41 - 75.

Rozkazy i meldunki..... " = 76 - 88.

W Y T Y C Z N E

DLA PRZEPROWADZENIA ĆWICZENIA APLIKACYJNEGO

SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

I. CEL ĆWICZENIA.

a/ Wskazać dcy d.p.sposób wydajnego korzystania z pracy sztabów.
b/ Zgrać w zespołowej pracy sztaby o etacie wojennym.
c/ Wprawić sztaby do pracy w polu.

Ćwiczenie niniejsze wskazuje wprawdzie pewien wzorowy sposób pracy dcy i sztabu,odnosi się jednak do konkretnego wypadku i dlatego nie może być uważane za przepis wiążący we wszystkich wypadkach.

II. TEMAT ĆWICZENIA.

Studium pracy sztabu d.p.w konkretnym położeniu bojowym od chwili zarysowania się przewidywań do działania na dzień następny,do chwili kontroli wykonania wydanych rozkazów.

III. KIEROWNIK ĆWICZENIA.

Kierownikiem ćwiczenia jest odnośny dca dywizji,jest on równocześnie dcą rozgrywanej dywizji.

Pomocnikiem kierownika winien być dca p.d.lub inny starszy oficer, nie może być nim jednak szef sztabu dywizji,który ma ćwiczyć,ani dca p.a.l.,który powinien występować jako dca art.dyw.

IV. UCZESTNICY ĆWICZENIA.

W ćwiczeniu winni wziąć udział dcy broni,przede wszystkim dca a.d. ze swoim sztabem i wszyscy oficerowie sztabu danej dywizji według etatu wojennego.

V. METODA ĆWICZENIA.

Ćwiczenie przeprowadzone będzie w sposób aplikacyjny na mapie przy równoczesnej rzeczywistej pracy sztabu w warunkach możliwie zbliżonych do wojennych.

VI. ORGANIZACJA ĆWICZENIA.

a/ Czynności wstępne.

Założenie ogólne,mapy wskazane w tym położeniu oraz rozdział funkcji - muszą być wydane ćwiczącym oficerom na kilka dni przed ćwiczeniem.

Równocześnie musi być nakazane oficerom zapoznawanie się z "Instrukcją o funkcjonowaniu sztabów w polu" oraz przygotowanie papierów, kalki, przyborów do pisania,formularzy dla prowadzenia aktów operacyjnych itp.

Lokal wyznaczony na ćwiczenia winien dawać dogodne warunki pracy sztabu dywizyjnego w polu. Powinien więc posiadać kilka pokojów dla pomieszczenia poszczególnych grup sztabu /rozmieszczenie powinien zaprojektować kmdt Kw.Gł.sztabu/. Ponadto powinien mieć jedną większą salę, mogącą pomieścić wszystkich uczestników celem przeprowadzenia przez kierownika omówień poszczególnych faz ćwiczenia.

b/ Sposób przeprowadzenia ćwiczenia.

Uczestnicy ćwiczenia będą wykonywać pracę sztabu w możliwie zbliżonych do rzeczywistości warunkach w kilku kolejnych fazach, obejmujących każda pewną całość czynności.

Po ukończeniu jednej fazy nastąpi natychmiast aplikacyjne omówienie wykonanej pracy w drodze dyskusji kierownika ćwiczenia z odnośnym oficerem w obecności wszystkich. Błędy, które sztab popełnił zostaną skorygowane, po czym sztab przystąpi do następnej fazy swej pracy.

Bliższe wskazówki zawiera poniżej zestawiony program ćwiczenia.

VII. PROGRAM ĆWICZENIA.

Ćwiczenie trwa 3 dni, a mianowicie:

a/ PIERWSZY DZIEŃ.

1/ Studium organizacji pracy w sztabie nad zbieraniem "elementów" do decyzji dcy.
Cel: Wykazanie konieczności "intelektualnego pogotowia sztabu".

2/ Referaty szefa sztabu i ewent. oficerów sztabu dla dcy.
Cel: Nauka syntetycznego referatu.

3/ Decyzja dowódcy:
Wstępna decyzja i propozycje dców broni. Właściwa decyzja i sposób przekazania jej sztabowi.
Cel: Nauczenie jak decyzja powstaje, co musi zawierać i jak ją sztab przyjmuje i uzupełnia.

b/ DRUGI DZIEŃ.

1/ Studium organizacji pracy sztabu nad rozpracowaniem decyzji dcy oraz jej przekazaniem podwładnym, przełożonemu i sąsiadom.
Cel: Nauka organizacji i wykonania pracy rozkazodawczej i redakcji meldunków.

2/ Omówienie stwierdzonej organizacji pracy rozkazodawczej i wykonanych rozkazów cz.I i II.
Cel: Wytknięcie błędów w redakcji rozkazów.

c/ TRZECI DZIEŃ.

1/ Studium pracy sztabów nad kontrolą rozkazodawstwa.
Cel: Wskazanie konieczności kontroli rozkazów dcy dyw.piech.

2/ Omówienie końcowe.
Cel: Zebranie konkretnych nauk co do pracy sztabu, jako instrumentu pomocniczego dowódcy.

Uwaga: Bliższe szczegóły odnośnie przeprowadzenia ćwiczenia zawiera załączony "Plan ćwiczenia".

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymują wszyscy oficerowie sztabu ćwiczącej dywizji na kilka dni przed ćwiczeniem.

ZAŁOŻENIE OGÓLNE

Mapy 1:300.000 Łuck.
1:100.000 Ołyka-Równe-Dubno-Mizocz /Wydawnictwo W.I.G.,rok 1926, mapa Ołyka - rok 1925, wszystkie sprawdzone w r.1922/.

I. POŁOŻENIE OGÓLNE /patrz oleat 1:300.000/.

X S.G.O.,podlegająca dowódcy frontu południowego,prowadzi w obszarze Równe działania zaczepne ze wschodu na zachód.

Po odrzuceniu osłony przeciwnika i sforsowaniu Horynia, X S.G.O.opanowała w dniu 27.V. Równe, odrzucając na Stubłę II S.G.O.npla,złożoną z dwóch dyw.piech.i jednej bryg.kaw.

Dnia 31.V. - X S.G.O. przystąpiła do forsowania Stubły.

Natarcie to,które od rana rozwinęło się na całym froncie, napotkało na zdecydowany opór przeciwnika i początkowo nie miało większych rezultatów. Na płd.skrzydle npl utrzymał się nawet na przedpolu Stubły. Dopiero około godz.14.00 udało się 62 d.p.,nacierającej w centrum Grupy,sforsować Stubłę i opanować rej.Nowosiółek i Nowego Stawu,naruszając w ten sposób poważnie obronę przeciwnika /patrz oleat 1:300.000/.

Dca X S.G.O.,chcąc to powodzenie wykorzystać w sposób zorganizowany,wydał o godz.15.30 nowe wytyczne do bitwy,które około g.16.15. doszły do rąk dców W.J.

---.o.---

Tematem ćwiczenia będzie praca sztabu 63 d.p.począwszy od godz.16.30 dn.31.V.

Położenie szczegółowe 63 d.p.w dn.31.V.o g.16.30 będzie podane do wiadomości dcom broni i poszczególnym oficerom sztabu 63 d.p.w formie założeń szczegółowych i w zakresie interesującym każdego z tych oficerów.

Załączniki: Nr 1 - oleat 1:300.000.
Nr 2 - O.de B. 63 d.p.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymują wszyscy oficerowie sztabu ćwiczącej dywizji na kilka dni przed ćwiczeniem.

ZAŁOŻENIE OGÓLNE

Cz.II.

Mapy - jak w cz.I; ponadto 1:100.000 Hoszcza,Ostróg.

I. OGÓLNE WARUNKI ZAOPATRYWANIA I EWAKUACJI.

A. Zaopatrywanie i ewakuacja X S.G.O. opierają się na linii kolejowej Koziatyn-Berdyczów-Zdołbunów,czynnej po stację kolej.Mogilany. W dn.1.VI. przewidywana jest odbudowa mostu kolejowego na Horyniu.

B. Stacją zaopatrzenia w żywność i mat.pędne w nocy z 30/31.V. dla 63 d.p. była st.kol.Krzywin.

Żywność dowożona obejmuje rację "W" z dodatkiem dla walczących, bez mięsa, paszy objętościowej, połowy owsa, połowy ziemniaków i opału.

Zaopatrywanie w amunicję odbywa się przez O.Z.A.

Ewakuacja sanitarna spływa do ośrodka ewakuacyjnego w Równem. Niezdolni do transportu są ewakuowani do centrum szpitalnego w Równem.

II. OGÓLNE POŁOŻENIE TYŁÓW 63 D.P.

Dywizyjne organa służb są rozmieszczone na osi: Podhorce-Kwasiłów-Tajkury-Nowosiółki-Ożenin-Chorów-fut.Badówka-Krzywin.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje szef sztabu 63 d.p.w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V. DO GODZ.16.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k., w celu odrzucenia ich na rz.Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód.

W chwili, gdy 63 d.p. opanowała rej.Leontówka-Hruszwica, 7 d.p. wycofała się stopniowo na wzg."do Nowosiółek", gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p.opanowała kolonię Leontówka /189 pp./ i rej.Hruszwicy /188 i 187 pp./, przy czym próba natychmiastowego dalszego uderzenia na wzg."do Nowosiółek" skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p.uderzyła ponownie na wzg "do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na płn.skraj kolonii Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem dcy p.d. - na kolonię Martynówkę i lasek na płd.od tej kolonii. Natarcie to załamało się w ogniu art.i k.m.przeciwnika.

187 pp., który miał początkowo sukces, był zmuszony cofnąć się z powrotem na swoje stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono, że rej.kol.Martynówki bronił 19 pp.npla.

Próba wyjścia k.d.dywizji na Peredziały od płd.wsch.skończyła się również niepowodzeniem, natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Na płd.od 63 d.p. - 12 b.k.do godz.16.30 odrzuciła 4 b.k.npla za rz.Stubłę, przy czym 48 p.kaw.zajął Żornów i płn. skraje lasu między kol.Dąbrówką i Żornowem.

Od 101 d.p. - ostatnie wiadomości pochodziły z g.15.30. Dywizja zawiadomiła, że dotychczas nie uzyskała sukcesu - walki są w toku. Ponieważ od tej godziny łączność drutowa ze 101 d.p. została uszkodzona - wyjechał do niej pomocnik ofic. oper. 63 d.p. w celu poinformowania się o położeniu.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE 63 D.P. O GODZ.16.30.

a/ Wojsk - przedstawia załączony oleat 1:100.000.

b/ Dcy 63 d.p.i oficerów sztabu:

Dca 63 d.p. - znajduje się na punkcie obserwacyjnym na wzgórzu 262 wsch.Hruszwica wraz z dcą a.d.oraz pomocnikiem ofic.wywiad. i ofic.sztabu a.d.

Szef sztabu /
Ofic.oper. / znajdują się w m.p. I rzutu Kwat.Gł.
Ofic.wywiad. /
Kwatermistrz / w folw."do Hruszwicy".
Dca łączności /
Dca saperów /

Pomocnik ofic.oper. wyjechał o godz.15.45 motocyklem do m.p. 101 d.p.do Szpakowa Małego.

Szefowie służb znajdują się w m.p. II rzutu Kwat.Gł. dywizji w Pokosach.

c/ O godz.16.30 przybywa do Kwat.Gł.dywizji oficer na motocyklu,przysłany przez dcę dywizji i wręcza szefowi sztabu zaklejoną kopertę. Po jej otwarciu okazało się,iż zawiera ona wtyczne dcy X S.G.O. dla dców W.J.,które dca dywizji po przeczytaniu przesyła szefowi sztabu z dopiskiem "Czytałem - przybędę do sztabu około godz.17.30".

Wytyczne te brzmią:

X S.G.O.
Sztab
L. 12/Op.
Jasieniewicze,dn.31.V.g.15.30.

W Y T Y C Z N E
dla dców: 63,101, 143 d.p. i 12 b.k.

I. Zadanie X S.G.O. pozostaje bez zmiany.Grupa ma zapewnić sobie swobodę działania na Łuck wzgl.Beresteczko i w tym celu ma ona pobić przeciwnika broniącego rz.Stuhły i opanować rej.Murawicy i Dorohostaji.

II. Dotychczasowy przebieg wypadków na froncie X S.G.O. jest Panom znany. 62 d.p. włamała się w obronę Stuhły,powodując powstanie luki we froncie npla.

III. Chcę obecnie główny mój wysiłek,tj. 62,101,63 d.p. i 12 b.k.skierować celem rozbicia płd.zgrupowania przeciwnika, tj. 7 d.p. i 4 b.k.,osłaniając się od 1 d.p. częścią sił 143 d.p.

IV. Trudno mi sprecyzować już obecnie, przed ostatecznym wyjaśnieniem się dzisiejszego boju, kierunki przyszłych natarć W.J. - będzie to głównie zależało od zachowania się 7 d.p.npla oraz od tego, czy lotnictwo moje nie wykryje jakich nowych sił, zdążających przeciwnikowi na pomoc.

W każdym razie główna rola w moim manewrze przeciw południowemu zgrupowaniu przeciwnika przypadnie 101 i 62 d.p. Będą one musiały, wykorzystując przerwę we froncie npla, przegrupować się, o ile to możliwe, głównymi siłami na zach.brzeg Stuhły, po czym uderzyć na bok 7 d.p.w kierunku na Tuszebin - gdyby ona pozostawała na Stuble, - lub głębiej na Moszków - gdyby zechciała się ona wycofać z nad Stuhły.

Zadaniem 12 b.k.będzie pobicie 4 b.k.npla i wydostanie się od południa na tyły 7 d.p.npla tam, gdzie one będą.

Zadaniem 63 d.p., wzmocnionej baonem czołgów, będzie czołowe związanie przeciwnika i nie zezwolenie mu ani na swobodne odejście za Stubłę, ani na wyciąganie stamtąd sił dla przeciwstawienia się obchodzącym działaniom 101 i 62 d.p., gdyby przeciwnik pomimo wszystko zdecydował się na wytrwanie na wschodnim brzegu rzeki.

Jedynym zadaniem 143 d.p. jest osłona od płn. głównych działań X S.G.O. i niedopuszczenie 1 d.p.npla do wzięcia udziału w walce głównych sił Grupy z południowym zgrupowaniem npla.

V. Przewiduję wsparcie natarć 63, 101 i 62 d.p. własnym lotnictwem myśliwskim.

VI. Celem umożliwienia mi wczesnego określenia kierunków natarć poszczególnych W.J. należy poszukiwać i możliwie szybko dostarczyć mi wiadomości, przede wszystkim z przed frontu 7 d.p.

Wiadomości, które uzyskam w ciągu dzisiejszego popołudnia od mego lotnictwa będą natychmiast przekazywane do W.J.

Przewiduję, że dokładne rozkazy będę mógł nadesłać do W.J. około godz.20.00.

Dca X S.G.O.

Praca do wykonania przed ćwiczeniem.

Szef sztabu 63 d.p.przemyśli sposób organizacji pracy w sztabie, jaka rozpocznie się o godz.16.30.

Uwagi: 1/ Meldunek sytuacyjny do Grupy, podający położenie 63 d.p.do godz.16.00, został już wysłany.
2/ O godz.17.00 powraca do sztabu 63 d.p.pomocnik oficera operacyjnego.
3/ O godz.16.20 do sztabu 63 d.p.przybył dca baonu czołgów, który zameldował szefowi sztabu, że został przez dcę X S.G.O.przydzielony wraz z baonem do dalszych działań dywizji.

Załącznik - oleat 1:100.000.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje szef sztabu 63 d.p.
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

X S.G.O.
Sztab
L.dz.14/IV.
Jasieniewicze,dn.31.V.g.15.30.

WYTYCZNE KWATERMISTRZOWSKIE DLA 63 D.P.

W działaniach zaczepnych X S.G.O.,mających na celu pobicie przeciwnika broniącego rz.Stuhły i opanowanie rej.Murawicy i Dorohostai - przewiduję następującą organizację tyłów:

Zaopatrywanie w amunicję będzie oparte na O.Z.A.organizowanych staraniem Grupy na osiach:
- dla płd.skrzydła Grupy na osi: szosa Równe-Młynów.
Zapewniony dzienny dowóz: 1 j.o.p., 2 j.o.a.l. i 2 j.o. d.a.c.
Zaopatrywanie w żywność i mat.pędne przez stację zaop. na linii kolej.Szepietówka-Zdołbunów-Równe.

Ewakuacja sanitarna spływać będzie przez ośrodki ewakuacyjne uruchamiane dla płd.skrzydła Grupy na osi: szosa Równe -Młynów.

Doa X S.G.O.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje ofic.wywiad.63 d.p.
i jego pomocnik w pierwszym
dniu ćwiczenia o g.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka,Równe,Dubno,Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V. DO GODZ.16.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k.nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Olbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k.w celu odrzucenia ich na rz.Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód

W chwili,gdy 63 d.p. opanowała rej.Leontówka-Hruszwica, 7 d.p.wycofała się stopniowo na wzg."do Nowosiółek",gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p.opanowała kolonię Leontówkę /189 pp./ i rej.Hruszwicy /188 i 187 pp./,przy czym próba natych miastowego dalszego uderzenia na wzg "do Nowosiółek"skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p.uderzyła ponownie na wzg."do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na płn.skraj kolonii Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem doy p.d. - na kolonię Martynówkę i lasek na płd.od tej kolonii.Natarcie to załamało się w ogniu art.i k.m.przeciwnika.

187 pp.,który miał początkowo sukces,był zmuszony cofnąć się z powrotem na swoje stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono,że rej.kol.Martynówki bronił 19 pp.npla.

Próba wyjścia k.d.dywizji na Peredziały od płd.wsch.skończyła się również niepowodzeniem,natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Na płd.od 63 d.p. - 12 b.k.do godz.16.30 odrzuciła 4 b.k. npla na rz.Stubłę,przy czym 48 p.kaw.zajął Żornów i płn.skraje lasu między kol.Dąbrówką i Żornowem.

Od 101 d.p. - ostatnie wiadomości pochodziły z godz 15.30 Dywizja zawiadomiła,że dotychczas nie uzyskała sukcesu - walki są w toku. Ponieważ od tej godziny łączność drutowa ze 101 d.p została uszkodzona - wyjechał do niej pomocnik ofic.oper.63 dp w celu poinformowania się o położeniu.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE 63 D.P. O GODZ.16.30.

a/ Wojsk - przedstawia załączony oleat 1:100.000.

b/ Dcy 63 d.p.i oficerów sztabu:

Dca 63 d.p. - znajduje się na punkcie obserwacyjnym na wzg. 262 wsch.Hruszwica wraz z dcą a.d.oraz pomocnikiem ofic.wywiad.i oficerem sztabu a.d.

Szef sztabu /
Ofic.oper. / znajdują się w m.p. I rzutu Kwat.Gł.
Ofic.wywiad. /
Kwatermistrz / w folw. "do Hruszwicy".
Dca łączności /
Dca saperów /

Pomocnik ofic.oper.wyjechał o godz.15.45 motocyklem do m.p.101 d.p. do Szpakowa Małego.

Szefowie służb znajdują się w m.p. II rzutu Kw.Gł.dywizji w Pokosach.

III. WIADOMOŚCI O NPLU PRZED FRONTEM 63 D.P.

a/ W walkach w rej.kol.Leontówki stwierdzono III/20 pp. oraz I/19 pp.npla.

b/ W natarciu na kol.Martynówkę wzięto jeńców z II/19 pp. Zeznają oni,że pułk ich miał rozkaz bronić się pod Martynówką - poniósł duże straty - żołnierze są bardzo zmęczeni i liczą się z wycofaniem nocą poza Stubłę.

c/ Stwierdzony przebieg frontu obronnego npla oraz stanowiska jego ujawnionej artylerii - podaje załączony oleat 1:100.000. /gdzie niegdzie fragmenty drutów,jak na oleacie/.

d/ Od 101 d.p. wiadomo,że na nią strzela art.npla z rejonów Peredzieły i Satyjowa.

e/ W rej.między Olibowem a laskiem na płd.od "do Nowosiółek" działała nplska komp.T.K. /w kierunku na las kol.Dąbrówka/.

f/ Własny lotnik stwierdził o g.14.00 piechotę npla w rej. Peredzieły oraz piechotę w lesie na płd.od kol.Martynówka. O godz.15.00 widziano jakieś prace na przeprawach na płd.i płd. wsch.od Satyjowa /w tych rejonach zgrupowania ludzi,sprzętu, wozów/.

g/ Wzgórze "do Nowosiółek" oraz rejony przepraw na odcinku Dziatkowicze-Olibów - bronione silnie ogniem działek plotn.

Wszystkie te wiadomości przedstawia załączony oleat 1.100.000.

IV. WIADOMOŚCI O NPLU Z JEGO DALSZYCH TYŁÓW, OTRZYMANE ZA POŚREDNICTWEM SZEFA ODDZIAŁU II X S.G.O.

1/ Kolumna taborów długości 1 km na szosie Równe-Dubno w marszu na zachód, czoło o g.15.00 dochodzi do Pohorelca.

2/ Kolumna samochodów i czołgów w marszu z Łucka na Dubno. Czoło o g.15.30 na wysokości Szaławy. Bliższe rozpoznanie z powodu silnej opl.było niemożliwe.

3/ W Dubnie dość liczna piechota oraz liczne tabory /g.16.00/.

4/ Liczne biwaki piechoty,artylerii i taborów w rej.kol. Horodyszcze /g.16.15/.

5/ Do Łucka w godzinach rannych przybył dyon lotnictwa myśliwskiego. Możliwe jest jego przerzucenie w godzinach przedwieczornych przed front X S.G.O.

V. WIADOMOŚCI UZYSKANE OD SASIADÓW.

Od 101 d.p.

1/ W walkach w rej.Szpakowa Małego wzięto jeńców z 20 i 21 pp. npla.

2/ Pozycje obronne przeciwnika posiadają szereg odcinków odrutowanych pojedyńczym płotem.

3/ O godz.15.20 zauważył lotnik dywizji dużo piechoty npla w rej.kol.Horodyszcze /6 km płd.od Dołhoszyi/.

Od 12 b.k.

1/ W walkach pod kolonią Średni Gaj wzięto jeńców z 4 b.k.npla,pod Ulbarowem z 14 p.uł.,pod Kopanami z 15 p.uł., pod Żornowem z 15 p.uł.

2/ Lotnik brygady stwierdził dużo kawalerii w rej.Młodawy /godz.16.15/.

---.-.---

Praca do wykonania przed ćwiczeniem.

Opracować arkusz i mapę wiadomości.

Załączniki: Szkic 1:100.000 = położenie szczegółowe 63 d.p.
Szkic 1:100.000 = wiadomości o nplu na bliskim przedpolu.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje oficer operacyjny 63 d.p.w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V. DO GODZ.16.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k. w celu odrzucenia ich na rz.Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód.

W chwili, gdy 63 d.p. opanowała rej.Leontówka-Hruszwica, 7 d.p. wycofała się stopniowo na wzg."do Nowosiółek", gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p. opanowała kol.Leontówkę /189 pp./i rej.Hruszwicy /188 i 187 pp./, przy czym próba natychmiastowego dalszego uderzenia na wzg."do Nowosiółek" skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p. uderzyła ponownie na wzg."do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na płn.skraj kolonii Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem dcy p.d. - na kolonię Martynówkę i lasek na płd.od tej kolonii. Natarcie to załamało się w ogniu art.i k.m.przeciwnika,

187 pp., który miał początkowo sukces, był zmuszony cofnąć się z powrotem na swoje stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono, że rej.kol.Martynówki bronił 19 pp.npla.

Próba wyjścia k.d.dywizji na Peredzieły od płd.wsch.skończyła się również niepowodzeniem, natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Na płd.od 63 d.p. - 12 b.k.do godz.16.30 odrzuciła 4 b.k. npla na rz.Stubłę, przy czym 48 p.kaw.zajął Żornów i płn.skraje lasów między kol.Dąbrówką i Żornowem.

Od 101 d.p. - ostatnie wiadomości pochodziły z g.15.30. Dywizja zawiadomiła, że dotychczas nie uzyskała sukcesu - walki są w toku. Ponieważ od tej godziny łączność drutowa ze 101 d.p. została uszkodzona - wyjechał do niej pomocnik ofic.oper. 63 d.p.w celu poinformowania się o położeniu.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE 63 D.P. O GODZ.16.30.

a/ Wojsk - przedstawia załączony oleat 1:100.000.

b/ Dcy 63 d.p. i oficerów sztabu:

Dca 63 d.p. - znajduje się na punkcie obserwacyjnym na wzg. 262 wsch.Hruszwicy wraz z dcą a.d.oraz pomocnikiem ofic.wywiad.i ofic.sztabu a.d.

Szef sztabu /
Ofic.oper. /
Ofic.wywiad. /
Kwatermistrz / znajdują się w m.p. I rzutu Kwat.Gł.
Dca łączności / w folw."do Hruszwicy".
Dca saperów /

Pomocnik ofic.oper.wyjechał o godz.15.45 motocyklem do m.p.101 d.p. do Szpakowa Małego.

Szefowie służb znajdują się w m.p. II rzutu Kwat.Gł.dywizji w Pokosach.

c/ Straty dywizji w dniu 31.V. do godz.16.30:

187 pp. - 200 ludzi, 3 c.k.m.,
188 pp. - 100 " 2 "
189 pp. - 150 " - -

---.---

Praca do wykonania przed ćwiczeniem:

Oficer operacyjny przygotuje mapę położenia własnego.

Załącznik: oleat 1:100.000.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje pomocnik ofic.oper.
63 d.p.pierwszego dnia ćwi-
czenia o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V. DO GODZ.15.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k. w celu odrzucenia ich na rz.Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód.

W chwili, gdy 63 d.p.opanowała rej.Leontówka-Hruszwica, 7 d.p.wycofała się stopniowo na wzg."do Nowosiółek", gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p.opanowała kol.Leontówkę /189 pp./ i rej.Hruszwicy /188 i 187 pp./, przy czym próba natychmiastowego dalszego uderzenia na wzg."do Nowosiółek" skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p.uderzyła ponownie na wzg."do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na płn.skraj kolonii Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem dcy p.d. - na kol.Martynówkę i lasek na płd.od tej kolonii Natarcie to załamało się w ogniu art. i k.m.przeciwnika.

187 pp., który miał początkowo sukces, był zmuszony cofnąć się z powrotem na swoje stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono, że rej.kol.Martynówki bronił 19 pp.npla.

Próba wyjścia k.d.dywizji na Peredzieły od płd.wsch. skończyła się również niepowodzeniem, natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Akcja 12 b.k., działającej na płd.od 63 d.p., rozwija się pomyślnie w kierunku na Żornów; bliższych wiadomości brak

e/ Ostatnie wiadomości od 101 d.p.pochodziły z godz. 15.30. Dywizja donosiła, że napotyka na silny opór i nie ma jeszcze sukcesu. Ponieważ o tejże godzinie zostało uszkodzone połączenie drutowe ze 101 d.p. - szef sztabu nakazał pomocnikowi ofic.oper.udać się motocyklem do Szpakowa Małego w celu osobistego nawiązania łączności ze sztabem 101 d.p.

Pomocnik ofic.oper.przybywa do Szpakowa Małego o godz. 16.00, gdzie natychmiast zostaje przyjęty przez szefa sztabu 101 d.p. i po przedstawianiu mu położenia 63 d.p.otrzymuje następujące informacje o sytuacji w 101 d.p.:

1/ 101 d.p. od świtu dnia 31.V.nacierała na 7 d.p.npla broniącego się w lasach Szpakowa Małego. Po ciężkich walkach i na skutek uderzenia 63 d.p.przez Hruszwicę w kierunku na kol.Martynówkę - zdołała 101 d.p.odrzucić północne skrzydło npleskiej 7 d.p. i opanować do południa dnia 31.V.rej.Szpaków Mały. Próby przekroczenia potoku Janiewicze-Nowosiółki zostały jednak przez npla odparte. Nieprzyjaciel zdążył się usadowić obronnie na wzgórzach "do Nowosiółek".

2/ O godz.14.30 wyruszyło ponowne natarcie dywizji z zamiarem opanowania wespół z 63 d.p. wzg. "do Nowosiółek".

Nacierający na prawym skrzydle 303 pp.załamał się w ogniu k.m.npleskich w chwili, gdy schodził ze stoków wzgórz Szpakowa Małego na Janiewicze.

Natarcie 302 pp. i I/301 pp. pod dowództwem dcy p.d. na wieś Nowosiółki odniosło początkowo sukces, lecz w chwili wyjścia ze wsi przeciwnatarcie npla i ogień art.npleskiej odrzuciły własne oddziały z powrotem na potok Janiewicze-Nowosiółki. Jedynie II/302 pp. zdołał utrzymać płn.część wsi Nowosiółki.

3/ Oddziały 101 d.p. poniosły dość poważne straty - około 500 ludzi; są dość zmęczone i na sukces w natarciu dziś liczyć już nie można.

4/ Rozpoznanie, wysłane na Humienniki i Nowy Staw stwierdza, że rejony te są wolne od przeciwnika, znajdują się tam wozy amunicyjne i biedki 186 pp., który podobno około godz.14.30 opanował już wzgórza na południe od Radochówki.

-----..-----

Po uzyskaniu tych wiadomości i odrysowania sobie położenia 101 d.p.na swej mapie, pomocnik ofic.oper. 63 d.p.powraca do swego sztabu, gdzie melduje się o godz.17.00.

-----..-----

Praca do wykonania przed ćwiczeniem:

Przygotować sobie ustny raport położenia.

Załącznik: oleat 1:100.000, przedstawiający położenie 101 d.p.o godz.16.30.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje dca a.d. 63 d.p.
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31 D.P.DO GODZ.16.30.

1/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. od rana dn.31.V. nacierała na południowe skrzydło npla. 7 d.p. i 4 b.k. przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów.

Artyleria 63 d.p.do tego działania była rozwinięta w rej Pokosów i doliny na południe.

2/ Przed południem dywizja opanowała kol.Leontówka i rej Hruszwicy, przy czym próba natychmiastowego uderzenia na wzg. kol.Martynówka skończyła się niepowodzeniem.

3/ O godz.14.30 dywizja, wspólnie ze 101 d.p., uderzyła na wzgórza "do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na grzbiet tuż na płn.od kol.Martynówka,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem dcy p.d. - na kolonię Martynówka i lasek na płd.od niej.

Artyleria do tego natarcia została rozmieszczona w rej Hruszwicy i zorganizowana następująco:

- grupa dcy 63 pal.w składzie: 63 pal.bez I dyonu - bezpośrednie wsparcie natarcia dcy p.d.,
- I/63 pal. - bezpośrednie wsparcie 189 pp.,
/ 63 dac. - ogólne działanie z zadaniem wzmocnienia wsparcia natarcia przede wszystkim dcy p.d.i zwalczania artylerii.

Mimo, iż 187 pp.miał początkowo sukces, natarcie dywizji zostało załamane w ogniu art.i k.m.npla; obecnie znajduje się na swoich stanowiskach wyjściowych /oleat/.

4/ 101 d.p.do g.15.30 również nie miała sukcesu.Położenie artylerii 101 d.p. przedstawia oleat.

Na płd. 12 b.k.odrzuciła kaw.npla /4 b.k./ za Stubłę. 48 p.kaw. zajął o godz.16.30 płn.skraj lasu między kol. Dąbrówka i Żornów.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE ARTYLERII 63 D.P.O GODZ.16.30.

Dca a.d.,z jednym ofic.swego sztabu,znajduje się wraz z dcą dywizji na p.o. Wzg.262 Hruszwica. Centralę swoją ma rozwiniętą we wschodniej części Hruszwicy,posiada łączność telef.ze swymi grupami i dcą a.d. 101 d.p.

Dcy dyonów /grup/ znajdują się na p.o. - jak oleat.

Stanowiska dyonów - jak oleat.

Pluton top.-ogn.rozwinięty w rej.wzg.262 Hruszwica.

Reszta sztabu dcy a.d.znajduje się w m.p.Kwat.Gł. d.p. w folwarku "do Hruszwicy".

III. WIADOMOŚCI O NPLU.

- Przebieg frontu npla wykazuje oleat.
- W natarciu na kol.Martynówkę stwierdzono 19 pp.npla oraz ogień około dwóch dyonów artylerii z rej.Peredzieły; w tym około dwóch bateryj ciężkich.
- Od 101 d.p.wiadomo,że na nią strzela artyleria z rejonów: Peredzieły i Satyjów.

IV. WIADOMOŚCI O PRZEWIDYWANYM DALSZYM ZADANIU DYWIZJI.

Po otrzymaniu wytycznych od dcy Grupy, dca dywizji około godz.16.30 poinformował dcę a.d. o przewidywanym dalszym zadaniu dywizji i sąsiadów: "101 d.p.i 62 d.p.będą musiały,wykorzystując przerwę we froncie npla, przegrupować się o ile możliwe głównymi siłami na zach.brzeg Stubły,po czym uderzyć na bok 7 d.p.npla w kierunku na Tuszebin lub Moszków.

63 d.p.ma związać czołowo 7 d.p.i nie pozwolić jej na swobodne odejście za Stubłę,ani na wyciąganie sił dla przeciwstawienia się działaniom obchodzącym 101 i 62 d.p.,gdyby przeciwnik - mimo wszystko - zdecydował się na wytrwanie na wschodnim brzegu rzeki.

Prace do wykonania przed ćwiczeniem.

Dca a.d.przygotowuje się do współpracy z dcą dywizji, tj. przemyśli obecne położenie dywizji,a w szczególności jej artylerii, jej możliwości, możliwości art.npla, teren oraz przewidywane zadanie dywizji. Wyciągnie sobie pewne wnioski tak,aby być gotowym do rozmowy z dcą dywizji i szybko udzielić wyjaśnień,których on może zażądać, a następnie, gdy ten powezmie i poda mu swą decyzję - zaproponować mu użycie artylerii.

Załącznik - oleat 1:100.000.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje ofic.sztabu A.D.
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka,Równe,Dubno,Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V.DO GODZ.16.30.

1/ 63 d.p. razem ze 101 d.p.i 12 b.k.od rana dn.31.V. nacierała na południowe skrzydło npla 7 d.p. i 4 b.k. przeciwstawiającej się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów.

Artyleria 63 d.p.do tego działania była rozwinięta w rej.Pokosów i doliny na południe.

2/ Przed południem dywizja opanowała kol.Leontówka i rej.Hruszwicy,przy czym próba natychmiastowego uderzenia na wzg.kol.Martynówka skończyła się niepowodzeniem.

3/ O godz.14.30 dywizja,wspólnie ze 101 d.p.,uderzyła na wzgórza "do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na grzbiet tuż na płn.od kol.Martynówka,
- 187 pp. z I/188 pp. - pod dtwem dcy p.d. - na kol.Martynówka i lasek na płd.od niej.

Artyleria do tego natarcia została rozmieszczona w rej. Hruszwicy i zorganizowana następująco:

- grupa dcy 63 pal.w składzie: 63 pal.bez I dyonu - bezpośrednie wsparcie natarcia dcy p.d.,
- I/63 pal. - bezpośrednie wsparcie 189 pp.,
- 63 dac. - ogólne działanie z zadaniem: wzmocnienia wsparcia natarcia przede wszystkim dcy p.d. i zwalczania art.npla.

Mimo,iż 187 pp. miał początkowo sukces,natarcie dywizji zostało załamane w ogniu art.i k.m.npla; obecnie znajduje się na swoich stanowiskach wyjściowych /oleat/.

4/ 101 d.p.do godz.15.30 również nie miała sukcesu.Położenie artylerii 101 d.p. przedstawia oleat.

- Na południe 12 b.k.odrzuciła kaw.npla /4 b.k./ na Stubłę. 48 p.kaw.zajął o godz.16.30 płn.skraj lasu między kol.Dąbrówka a Żornów.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE ARTYLERII 63 D.p.O GODZ.16.30.

Dca a.d.,z jednym oficerem swego sztabu,znajduje się wraz z dcą dywizji na p.o.wzg.262 Hruszwica. Centralę swoją ma rozwiniętą we wschodniej części Hruszwicy,posiada łączność telef.ze swymi grupami i dcą a.d. 101 d.p.

Dcy dyonów /grup/ znajdują się na p.o. - jak oleat.
Stanowiska dyonów - jak oleat.
Plut.top.-ogn. rozwinięty w rej.wzg.262.Hruszwica.
Reszta sztabu dcy a.d.znajduje się w m.p.Kw.Gł.w folw. "do Hruszwicy".

III. WIADOMOŚCI O NPLU.

- Przebieg frontu npla - jak na oleacie.
- W natarciu na kol.Martynówkę stwierdzono 19 pp.npla.
- Poza wiadomościami od dyonów /grup/ o rozpoznanych celach na pozycji npla,które były już zwalczane w czasie natarcia, są następujące szczegółowe wiadomości o art.npla.

Z rej.Poredzieł na własną dywizję strzela do 5 baterij lekkich i 2 bat.ciężkie. Zostały dokładnie stwierdzone i zwalczane przez własną artylerię 2 baterie npla - jedna tuż na wsch.od Poredzieł, druga na zach.od tej miejscowości.

Po odparciu natarcia ciężka art.npla ostrzeliwała lewoskrzydłową baterię własnego II dyonu.

- Od 101 d.p. wiadomo,iż strzela na nią artyleria z rej.Poredzieł 1-2 baterie oraz z rej.Satyjowa 4-5 bat.lekkich i około 2 bat.ciężkich.

Artyleria 101 d.p.zwalczała rozpoznane dokładnie 2 baterie npla tuż na zach.od folw.Satyjów oraz 1 baterię na płd.zach.brzegu Stuby przy płd.wylocie Satyjowa.

IV. AMUNICJA.

- W godzinach popołudniowych po walce o las Leontówka i Hruszwicę dyony uzupełniały już amunicję /około 1 j.o.a./.

- Do natarcia na kol.Martynówka dywizyjny punkt rozdzielczy amunicji art.został rozwinięty w lasku 1 km płd.wsch.od kol.Semigrany,znajduje się w nim dyw.kol.tab.Nr 634,załadowana am.art.lek. i dyw.kol.tab.Nr 635,na której jest jeszcze około 1 j.o.a.c.

- Przed godz.16.30 dyony /grupy/ zameldowały następujący stan amunicji /przeliczony już w dywizji w j.o./:

I i III/63 pal., nieco ponad 2 j.o.,
II/63 pal. i 63 dac. około 2½ j.o.

Obecne m.p.amunicyjnych kolumn dyonowych - jak oleat.

V. STRATY W ODDZIAŁACH ARTYLERII MELDOWANE DO GODZ.16.30.

- W 63 pal. - 30 ludzi i 12 koni oraz 1 działo w II dyonie uszkodzone.

- W 63 dac. - 8 ludzi i 3 konie.

Załącznik - oleat 1:100.000.

Prace do wykonania:

Oficer sztabu dcy a.d.przygotowuje mapę położenia własnego i artylerii npla,przemyśli w szczegółach kwestię amunicji i ma być gotów do pomocy dcy a.d. i współpracy z ofic.oper., wywiad. i szefem służby uzbrojenia dywizji.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje dca łączności 63 d.p
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V.DO GODZ.16.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k.w celu odrzucenia ich na rzekę Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód.

W chwili, gdy 63 d.p.opanowała rej.Leontówka-Hruszwica, 7 d.p. wycofała się stopniowo na wzg."do Nowosiółek", gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p.opanowała kolonię Leontówkę /189 pp./ i rej.Hruszwicy /188 i 187 pp./, przy czym próba natychmiastowego dalszego uderzenia na wzg."do Nowosiółek" skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p.uderzyła ponownie na wzg."do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. naciera na płn.skraj kolonii Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem dcy p.d. - na kolonię Martynówkę i lasek na płd.od tej kolonii.Natarcie to załamało się w ogniu art.i k.m.przeciwnika,

187 pp., który miał początkowo sukces, był zmuszony cofnąć się z powrotem na swoje stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono, że rej.kol.Martynówki bronił 19 pp.npla.

Próba wyjścia k.d.dywizji na Peredzieły od płd.wsch.skończyła się również niepowodzeniem, natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Na płd.od 63 d.p. - 12 b.k.do godz.16.30 odrzuciła 4 b.k.npla na rz.Stubłę, przy czym 48 p.kaw.zajął Żornów i płn. skraje lasu między kol.Dąbrówką i Żornowem.

Od 101 d.p. - ostatnie wiadomości pochodziły z godz.15.30. Dywizja zawiadomiła, że dotychczas nie uzyskała sukcesu - walki są w toku. Ponieważ od tej godziny łączność drutowa ze 101 d.p. została uszkodzona - wyjechał do niej pomocnik ofic.oper.63 d w celu poinformowania się o położeniu.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE.

a/ Dcy 63 d.p.i oficerów sztabu:

Dca 63 d.p. - znajduje się na punkcie obserwacyjnym na wzg. 262 wsch.Hruszwica wraz z dcą a.d.oraz pomocnikiem ofic.wywiad.i ofic.sztabu a.d.

Szef sztabu /
Ofic.oper. / znajdują się w m.p. I rzutu Kwat.Gł.
Ofic.wywiad. /
Kwatermistrz / w folw."do Hruszwicy".
Dca łączności /
Dca saperów /

Pomocnik ofic.oper.wyjechał o godz.15.45 motocyklem do m.p.101 d.p. do Szpakowa Małego.

Szefowie służb znajdują się w m.p. II rzutu dywizji w Pokosach.

b/ Sieć połączeń drutowych i radiowych 63 d.p.w dn.31.V. o godz.16.30 oraz ogólne ugrupowanie oddziałów 63 d.p.przedstawiona jest na załączonej oleacie.

Linię telegr.i telef.Jasieniewicze-kol.Pokosy oraz linię telef.kol.Pokosy - 12 b.k. - zbudowały oddziały łączności X S.G.O. Linia do 101 d.p.nie działa od godz.15.30; patrole liniowe wysłane.

Również przez centralę X S.G.O.nie można uzyskać połączenia ze 101 d.p.

c/ Skład i rozmieszczenie oddziałów łączności.

1/ Kompania telegr.Nr 63.

I pluton - 1 drużyna telef.i patrol telegraficzny przy centrali "do Hruszwicy", druga drużyna telef.przy centrali dcy a.d. w "do Hruszwicy", trzecia przy służbach.

1 patrol łączn.z lot.rozwinięty w rej."do Hruszwicy".Pozostałe 2 patrole łączn.z lot. /konny i motocyklowy/ oraz 3 patrole telef.konne znajdują się w kol.Pokosy w odwodzie.

II pluton - 1 drużyna telef.obsługuje centralę kol.Pokosy,druga dopomaga w obsłudze centrali "do Hruszwicy" i obsługuje pkt obs.dcy dyw. i dcy a.d.,dwie pozostałe zaś razem z dcą plutonu znajdują się w miejscu postoju dcy 189 pp.po wybudowaniu linii z "do Hruszwicy".

III pluton /3-drużynowy/ zwija połączenia na wschód od Hruszwicy /połączenia na oleacie nieuwidocznione/ i około g.17.00 ma przybyć do "do Hruszwicy".

IV pluton:
- jedna drużyna obsługuje centralę dcy p.d. Tu znajduje się dca plutonu III,
- druga drużyna znajduje się w m.p.dcy 187 pp. /po wybudowaniu
- trzecia " " " " " I/189 pp./linii do tych /oddziałów.

V pluton /3-drużynowy/ zwinął linie na wschód od kol. Pokosy i o godz.16.30 domaszerował do kol.Pokosy.

2/ Pluton radiotelegraficzny Nr 63.

Składa się z czterech drużyn /stacyj/ RKD. Z nich jedna pracuje w sieci "W", a trzy w sieci "N". Rozmieszczenie stacyj oraz ich numerację podaje oleata.

3/ Wyposażenie oddziałów broni w radiostacje przedstawia się następująco:

- Każdy pp. posiada 3 radiostacje "N 2".
- Każdy dca dyonu - dwie radiostacje "N 2".
- Każdy dca baterii - dwie radiostacje "N 2".
- W plutonie lotn.tow.znajduje się: 1 radiostacja pokładowa RKD/L oraz jedna "N 2" /pokładowa/.
- Dca baonu czołgów posiada radiostację RKD/C na "Łaziku" do korespondencji w sieci zewnętrznej oraz radiostację "N 2" na czołgu do korespondencji z dcami komp. czołgów.

d/ Stan oddz.łączności 63 d.p.

Straty poprzednich walk zostały uzupełnione.O g.16.20 dca komp.telegr.zameldował,że straty 31.V. wynoszą na razie: 2 telefonistów rannych i 1 chory na anginę. Straty 31.V. w sprzęcie: 150 m kabla zniszczone i 1 aparat telef.uszkodzony przez ogień art.przeciwnika.

O godz.16.25 nadszedł od ofic.łączn.189 pp.meldunek treści następującej:

"Kol.Leontówka /cz.wsch./ 31.V. 16-15. Melduję,że mam połączenia telef.i radiowe do dców II i III baonu oraz Kw.Gł. Straty: 1 telefonista z baonu III ranny, 1 telefonista z II baonu zabity. Strat w sprzęcie nie ma. Stan moralny, fizyczny i materiałowy dobry,proszę o zrealizowanie zapotrzebowania z dnia 30.V. na ogniwa. Zwinięto 4 km kabla npla i znaleziono 3 aparaty telef.npla. Na jednym z nich napis: "Nie wolno zgłaszać się III/20 pp. lecz tylko "Karol". "Proszę o decyzję czy mogę kabel i aparaty telef. zatrzymać czasowo w plutonie łączn.pułku".

Oficerowie łączności innych pułków zameldowali telefonicznie,że nic szczególnego u nich nie było i prosili o zezwolenie nadesłania meldunku dopiero wieczorem.

Meldunek syt.łączności do X S.G.O. został wysłany.

Załącznik - oleat 1:100.000.

Praca do wykonania:

Wkreślić na mapę położenie taktyczne i łączności 63 d.p.

Przygotować referat dla szefa sztabu.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje dca plut.tow.lotnictwa w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. POŁOŻENIE WŁASNE PLUTONU.

Pluton znajduje się od g.14.00 na lotnisku na południe od kol.Pokosy przy trakcie Równe-Dubno. Stan plutonu pełny /3 samoloty R.XIII; personel latający: 3 pilotów, 3 obs. + dca plutonu/.

Pluton znajduje się w akcji od dwóch dni po uprzednim dłuższym odpoczynku. Posiada przy sobie zaopatrzenie na dwa dni.

Dnia 31.V. /do godz.16.00/ pluton wykonał 4 loty bojowe /nie licząc zmiany lotniska i innych lotów nad własnym terenem/.

O godz.16.30 dca plutonu znajduje się przy sztabie 63 d.p.w folwarku "do Hruszwicy".

II. WIADOMOŚCI O NPLU.

a/ W walkach w rej.kol.Leontówki - stwierdzono III/20 pp oraz I/19 pp.npla.

b/ W natarciu na kol.Martynówkę wzięto jeńców z II/19 pp. Zeznają oni, że pułk ich miał rozkaz bronić się pod Martynówką - poniósł duże straty - żołnierze są bardzo zmęczeni i liczą się z wycofaniem nocą poza Stubłę.

c/ Stwierdzony przebieg frontu obronnego npla oraz stanowiska jego ujawnionej artylerii, podaje załączony oleat 1:100.000 /gdzie niegdzie fragmenty drutów, jak na oleacie/.

d/ Od 101 d.p. wiadomo, że na nią strzela art.npla z rejonów Peredzieły i Satyjowa.

e/ W rej.między Olibowem a laskiem na płd.od "do Nowosiołek" działała npleka komp.T.K. /w kierunku na las kol.Dąbrówka/.

f/ Własny lotnik stwierdził o g.14.00 piechotę npla w rej Peredzieły oraz piechotę w lesie na płd.od kol.Martynówka O godz.15.00 widziano jakieś prace na przeprawach na płd i płd. wsch od Satyjowa /w tych rejonach zgrupowania ludzi, sprzętu. wozów/

g/ Wzg."do Nowosiółek" oraz rejony przepraw na odcinku Dziatkiewicze-Clibów broniona silnie ogniem działek plotn.

Wszystkie te wiadomości przedstawia załączony oleat 1:100.000

III. WIADOMOŚCI O NPLU Z JEGO DALSZYCH TYŁÓW, OTRZYMANE ZA POŚREDNICTWEM SZEFA II ODDZIAŁU X S.G.O.

1/ Kolumna taborów długości 1 km na szosie Równe-Dubno w marszu na zachód, czoło o godz.15.00 dochodzi do Pohorelca.

2/ Kolumna samochodów i czołgów w marszu z Łucka na Dubno. Czoło o godz.15.30 na wysokości Szaławy. Bliższe rozpoznanie z powodu silnej opl. było niemożliwe.

3/ W Dubnie dość liczna piechota oraz liczne tabory /godz.16.00/.

4/ Liczne biwaki piechoty, artylerii i taborów w rej.kol. Horodyszcze /g.16.15/.

5/ Do Łucka w godzinach rannych przybył dyon lotnictwa myśliwskiego. Możliwe jest jego przerzucenie w godzinach przedwieczornych przed front X S.G.O.

IV. WIADOMOŚCI UZYSKANE OD SĄSIADÓW.

Od 101 d.p.

1/ W walkach w rej.Szpakowa Małego wzięto jeńców z 20 i 21 pp.npla.

2/ Pozycje obronne przeciwnika posiadają szereg odcinków odrutowanych pojedyńczym płotem.

3/ O g.15.20 zauważył lotnik dywizji dużo piechoty npla w rej.kol.Horodyszcze /6 km płd.od Dołhoszyi/.

Od 12 b.k.

1/ W walkach pod kolonią Średni Gaj wzięto jeńców z 4 b.k.npla, pod Ulbarowem z 14 p.uł., pod Kopanami z 15 p.uł., pod Żornowem z 15 p.uł.

2/ Lotnik brygady stwierdził dużo kawalerii w rej.Młodawy /godz.16.15/.

Załączony oleat wiadomości /1:100.000/.

V. WIADOMOŚCI DODATKOWE.
Wschód słońca godz.3.22; zachód - 19.45.

VI. PRACA DO WYKONANIA.
Dowódca plutonu winien natychmiast zaznajomić się z położeniem własnym na ziemi /cf.op./ i przygotować się do odprawy u szefa sztabu lub do referatu doy dyw.o położeniu lotniczym i własnych możliwościach plutonu.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZJI PIECHOTY

Otrzymuje dca saperów 63 d p
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapa 1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz.

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V. DO GODZ.16.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k. w celu odrzucenia ich za rz.Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód

W chwili, gdy 63 d.p. opanowała rej. Leontówka-Hruszwica, 7 d.p. wycofała się stopniowo na wzg. "do Nowosiółek", gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p. opanowała kolonię Leontówkę /189 pp./ i rej. Hruszwicy /188 i 187 pp./, przy czym próba natychmiastowego dalszego uderzenia na wzg. "do Nowosiółek" skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p. uderzyła ponownie na wzg. "do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na płn. skraj kolonii Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dowództwem dcy p.d. - na kol. Martynówkę i lasek na płd. od tej kolonii. Natarcie to załamało się w ogniu art. i k.m. przeciwnika,

187 pp., który miał początkowo sukces, był zmuszony cofnąć się z powrotem na stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono, że rej. kol. Martynówki bronił 19 pp. npla.

Próba wyjścia k.d. dywizji na Peredzieły od płd. wsch. skończyła się również niepowodzeniem, natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Na płd. od 63 d.p. - 12 b.k. do godz.16.30 odrzuciła 4 b.k. npla za rz. Stubłę, przy czym 48 p.kaw. zajął Żornów i płn. skraje lasu między kol. Dąbrówką i Żornowem.

Od 101 d.p. - ostatnie wiadomości pochodziły z g.15.30. Dywizja zawiadomiła, że dotychczas nie uzyskała sukcesu - walki są w toku. Ponieważ od tej godziny łączność drutowa ze 101 d.p. została uszkodzona - wyjechał do niej pomocnik ofic. oper. 63 dp w celu poinformowania się o położeniu.

II. POŁOŻENIE JEDNOSTEK SAP. 63 D.P. DNIA 31.V. GODZ. 16.30

a/ Dca saperów dywizji znajduje się w sztabie ścisłym dywizji /w "do Hruszwicy"/, gdzie przybył samochodem o godz. 15.00 wraz z adiutantem.

b/ Dtwo 63 baonu sap. z zastępcą oraz 3/63 komp. sap. i pluton pgaz. na wsch. skraju Hruszwicy.

1/63 komp. sap. bez plutonu przy 187 pp., jeden pluton tej kompanii przy 189 pp.

2/63 komp. sap. kończy odbudowę szosy Tynne-Hruszwica /wg meldunku dcy komp. koniec pracy około godz 19.00/

Kolumna saperska w zgrupowaniu służb.

III. WIADOMOŚCI O TERENIE.

Rzeka Stubła na odcinku Warkowicze-Zarzyck ma 10-20 m szerokości i 0,8-2 m głębokości z licznymi dołami do 4 m głębokości. Dno nierówne, przeważnie grząskie, ilaste częściowo /w południowej części/ gliniaste. Dolina rzeki zabagniona, dojazdy do rzeki trudne.

Lasy liściaste /dębowo-brzozowe/, gęsto podszyte, bez dróg Starodrzew rzadki - 60 lat.

Npl usiłował skazić minami gazowymi przeprawę przez potok w Hruszwicy.

Jako oś komunikacyjna musi być jedynie wyzyskana szosa: Tynne-Hruszwica i droga polna Tynne-kol. Semigrany Na rz. Uście most 8-tonowy utrzymuje grupa operacyjna.

IV. ORGANIZACJA SAP. DYW. I PION. ORAZ WYPOSAŻENIE W MAT. SAP. jakie należy przyjąć w ćwiczeniu

Baon saperów dywizyjnych w składzie:

a/ dwie komp. piesze á 3 plutony /1/63 i 2/63/.

Wyposażenie: każdy pluton posiada jeden wóz kozacki ogumiony, jedną biedkę z jednym k.m. i jedną biedką z mat. wybuch. W komp. znajdują się dwie łodzie sap., jedna elektrownia pol., jeden kafar mech., narzędzie zmechanizowane, około 600 kg mat. wybuch. Wszystko na wozach ogumionych.

b/ Kompania zmot. /3/63/ w składzie:

- poczet dcy - 1 samoch. osob., 2 samoch. ciężarowe,
- plut. minerski /patrol rozpoznawczy - 2 samoch., 1 motocykl, 3 patrole minerskie - 6 samoch., patrol zawał leśnych - 2 samoch., patrol reperac. - 1 samochód/.
- plut. rozpoznawczo-transportowy - w dyspozycji dcy baonu /3 samoch. osob., 3 motocykle, 5 samoch. cięż /

Wyposażenie: komp. około 1400 kg mat. wybuch., 250 min ppanc., 20 min chem., około 1000 korpusów dla min ppanc.

c/ Pluton pgaz. - 3 drużyny /przeznaczony do odkażania miejsc prac saperów/.

d/ Kolumna saperska w składzie:

- poczet dcy,
- pluton sprzętowy - 21 wozów /7 ogumionych/, elektrownia pol., 2 kafary mech., gniaździarka - wiertarki, 1000 narzędzi do robót ziemnych, 200 do robót drzewnych, ok. 1200 kg mat. wyb., 4 łodzie sap.,
- pluton przeprawowy - 10 wozów ogumionych, 8 pontonów dwojaków i materiał na dwa człony i dwie przystanie, 2 łodzie sap 2 motory przyczepne,
- pluton mostowy - 12 wozów ogumionych, 16 pontonów dwojaków, materiał na 60 mb mostu 4-tonowego, 15 łodzi T.35.

W pułkach piechoty znajdują się plutony pionierów á 4 drużyny i plutony pgaz. á 3 drużyny.

Wyposażenie:

- pluton pionierów - wóz narzędziowy, biedna z 64 kg am. wyb. 10 łodzi T.35, mat. na dwa człony na T.35, 60 m kładki P,
- pluton pgazowy - 3 wozy z mat. i sprzętem pgaz.

V. STANY LICZEBNE.

Baon sap. ma tylko straty marszowe, materiał i sprzęt etatowy kompletny.

Praca do wykonania:

Dca saperów przygotuje sobie materiał do ewentualnego referatu dla dcy dywizji, potrzebnego mu w związku z przewidywanymi dalszymi działaniami dywizji.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje oficer broni panc.
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka,Równe,Dubno,Mizocz.

I. POŁOŻENIE OGÓLNE.

Baon czołgów został oddany w dniu 31.V.do dyspozycji dcy X S.G.O., działającej zaczepnie z obszaru Równego w kierunku zachodnim.

Dca baonu o godz.15.45 zameldował się u dcy X S.G.O. w Jasieniewiczach,który wzmocnił tym baonem na dzień 1.VI. 63 d.p. walczącą o opanowanie przejść przez Stubłę w rej. Olibowa; wobec tego dca baonu czołgów niezwłocznie udał się do sztabu 63 d.p.w folw."do Hruszwicy",gdzie wobec nieobecności dcy dywizji zameldował się u szefa sztabu o g.16.20.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE.

Dca baonu czołgów do godz.16.30 nie został jeszcze powiadomiony dokładnie o położeniu 63 d.p.; wie natomiast,że od g.16.00 znajdują się w Równem jego dcy pododdziałów wraz z pocztami,przygotowujący tam przegląd wozów bojowych baonu,który całością swych sił ma tam przybyć o godz.17.00.

Praca do wykonania:

1/ Zaznajomić się ogólnie u szefa sztabu lub ofic.oper. 63 d.p. z dzisiejszymi działaniami dywizji.

2/ Przemyśleć sposoby nawiązania łączności z dcami pododdziałów oraz baonem w m.Równe.

3/ Skalkulować możność i czas użycia dców pododdziałów i sprzętu /przyjmując przemarsz baonu w dniu 31.V.ok.150 km/.

4/ Przygotować się do zreferowania u dcy 63 d.p.możliwości użycia i działania swego baonu w możliwych działaniach dywizji w dniu jutrzejszym.

Załącznik - O.de B. baonu czołgów

O. de B. baonu czołgów.

Baon czołgów składa się:

- Pluton łączności: 2 patrole N 1, patrol łączności z lotnikiem, 3 patrole motocyklistów /6 mot./
- Pluton przeciwlotniczy: 3 n.k.m.na samochodach terenowych
- Pluton przeciwgazowy: 3 patrole po 1+7 każdy na samochodzie terenowym z materiałem odkażającym.
- Jedna kompania czołgów T.K. à 3 plutony, każdy à 6 czołg.
- 3 kompanie czołgów Vickersa, à 3 plutony, à 5 czołgów.

Przy każdym dcy kompanii drużyna łączności w składzie :

1 patrol N 1, 1 patrol N 2, patrol łączn.z lotnikiem, patrol mot. /3 motocykle/.

W każdym plutonie ponadto 1 patrol N 2.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymują w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.8.00:
Kwatermistrz
Pomocnik kwatermistrza
Szef służby intendentury
Szef służby uzbrojenia
Szef sanitarny
Dowódca taborów.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Mapy 1:300.000 Łuck
1:100.000 Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz, Hoszcza, Ostróg

I. PRZEBIEG WYDARZEŃ DNIA 31.V.DO GODZ.16.30.

a/ 63 d.p. razem ze 101 d.p. i 12 b.k. nacierała na przeciwstawiające się na linii lasów Szpaków Mały-Hruszwica-Ulbarów południowe skrzydło npla, tj. 7 d.p. i 4 b.k., w celu odrzucenia ich na rz.Stubłę i otwarcia sobie z niej wyjść na zachód.

W chwili, gdy 63 d.p. opanowała rej.Leontówka-Hruszwica, 7 d.p. wycofała się stopniowo na wzg."do Nowosiółek", gdzie stawiła zdecydowany opór.

b/ Przed południem - 63 d.p. opanowała kol.Leontówkę /189 pp./ i rej.Hruszwica /188 i 187 pp./, przy czym próba natychmiastowego dalszego uderzenia na wzg."do Nowosiółek" skończyła się niepowodzeniem.

c/ O godz.14.30 wspólnie ze 101 d.p. uderzyła ponownie na wzg."do Nowosiółek", przy czym:

- 189 pp. nacierał na płn.skraj kol.Martynówki,
- 187 pp. + I/188 pp. - pod dtwem dcy p.d. - na kol.Martynówkę i lasek na płd.od tej kolonii. Natarcie to załamało się w ogniu art. i k.m.przeciwnika,

187 pp., który miał początkowo sukces, był zmuszony cofnąć się z powrotem na swoje stanowiska wyjściowe.

W walkach tych stwierdzono, że rej.kol.Martynówki bronił 19 pp.npla.

Próba wyjścia k.d.dywizji na Peredzieły od płd.wsch. skończyła się również niepowodzeniem, natrafiając na silny opór i ogień npla.

d/ Na płd.od 63 d.p. - 12 b.k.do godz.16.30 odrzuciła 4 b.k.npla na rz.Stubłę, przy czym 48 p.kaw.zajął Żornów i płn.skraje lasu między kol.Dąbrówką i Żornowem.

Od 101 d.p. - ostatnie wiadomości pochodziły z godz.15.30 Dywizja zawiadomiła,że dotychczas nie uzyskała sukcesu - walki są w toku. Ponieważ od tej godziny łączność drutowa ze 101 dp. została uszkodzona - wyjechał do niej pomocnik ofic.op.63 d.p. w celu poinformowania się o położeniu.

II. POŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE WOJSK,DCY.SZTABU I ORGANÓW SŁUŻB 63 D.P. dnia 31.V.godz.16.30 - patrz szkic.

a/ Wojsk - przedstawia załączony /tylko dla kwat.i pom. kwat./ oleat 1:100.000.

b/ Dcy 63 d.p.i oficerów sztabu:

Dca 63 d.p. - znajduje się na punkcie obserwacyjnym na wzg. 262 wsch.Hruszwica, wraz z dcą a.d. oraz pom. ofic.wywiad.i ofic.sztabu dcy a.d.

Szef sztabu /
Ofic.oper. /
Ofic.wywiad. / znajdują się w m.p. I rzutu Kw.Gł.
Kwatermistrz /
Dca łączności / w folw. "do Hruszwicy".
Dca saperów /
Dca lotnictwa /
Dca broni panc./

c/ Tyłów 63 d.p. - przedstawia załączony oleat 1:100.000.

d/ - Pomocnik ofic.oper.wyjechał o godz.15.45 motocyklem do m.p. 101 d.p. do Szpakowa Małego.

- Szefowie służb znajdują się w m.p. II rzutu Kw.Gł. dywizji w Pokosach /tamże i pomocnik kwatermistrza/

III. WYJAŚNIENIA DO SZKICU:

Organa służb	Miejsce postoju	U w a g i
Służba int.		
Park int.dyw. kol.tab.Nr 640	Arestów lasek ½ km na płn. od Ilpina	Rzeźnia zainstalowana - przygotowuje ubój. Użyta dla celów eksploatacyjnych.
Dyw.tab.żywn.		
a/sekcja rozdz. kol.tab.NN 636 i 637	Krzywin	Pusta.
Dca:dca kol.636		
b/sekcja pob. kol.tab.NN 638 i 639		
Dca:dca kol.tab. 638.	Kwasiłów Czeski	Pełna.

Organa służb	Miejsce postoju	U w a g i
Tabor żywn.oddz.		
a/ sekcja rozdz.		Pełna. Od g.16.00 w punkcie oddania.Po wydaniu żywności na tab.boj.II zbierze się do g.21.00 w kol Semigrany,skąd pod dtwem of.żywn.187 pp.przejdzie na kwatery pośrednie lasek 1 km na zachód od Arestowa.
b/ sekcja pob.	Lasek 1 km na zach. od Arestowa.	Pełna.
Kolumna cystern	Ilpin.	Pełna.
Służba uzbr.		
Plut.parkowy	Płd.część kol.Semigrany.	
Kol.am.Nr 631	2 km na płd.zach. od węzła drogowego kol.Semigrany.	W dyw.punkcie rozdzielczym am.piechoty.
Nr 632	W lasku 1 km na płd. wsch.od kol.Semigrany.	Pusta.
Nr 633	" "	Pusta.
Nr 634 i 635	" "	W dyw.punkcie rozdz.am. art./około 1 j.o.a.l. i 1 j.o.a.c./.
Służba zdrowia		
Komp.sanit. Pol.kol.dez.kąp.	Kol.Pokosy.	Rozwinęła główny punkt opatrunkowy.
Szpital polowy	Równe	W składzie centrum szpitalnego.Dywizja ma przydzieloną kol.am.sanit. Nr 52.
Służba saperska		
Kol.saperska	Podhorce.	
Służba wet.		
Ambulans wet. Kw.Gł.	Kol.Pokosy.	

Organa służb	Miejsce postoju	U w a g i
Służba sam.i br.panc.		
Dyw.warsztat samoch.	Koszatów	
Służba taborowa		
Dyw.warsztat tab.	Lasek 1 km.na płn. od Koszatowa.	
Pozostałe służby		
Służba sprawiedliwości		
" duszpasterstwa	Kol.Pokosy	
Żandarmeria		
Poczta polowa		

IV.WIADOMOŚCI DODATKOWE.

Organa służb zgrupowane w rej.Podhoroców-Arestowa-Kwasiłowa są pod dowództwem dowódcy taborów.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje kwatermistrz 63 d.p.
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

Sytuacja materiałowa i ewak.63 d.p.w dniu 31.V.około godz.18.00.

I. SŁUŻBA INTENDENTURY.

Dywizja posiada 3 W. i 2 R.
Wyposażenie w mat.pędne normalne.

W godzinach rannych dywizja była powiadomiona,iż w nocy z 31.V. na 1.VI. stacją zaopatrywania w żywność i mat.pędne będzie st.kol.Krzywin - godz.23.30.

II. SŁUŻBA UZBROJENIA.

W nocy z 30/31.V. dywizja posiadała 6 j.o.a.l.,6 j.o. d.a.c. i 6 j.o.p..

Zużycie w dniu 31.V. wyniosło: 3 j.o.a.l.,2½ j.o.a.c. i 1½ j.o.p. oraz 5 c.k.m. /z tego 3 ckm. w 187 pp. i 2 ckm. w 188 pp./.

III. SŁUŻBA ZDROWIA.

Niezdolni do transportu są ewakuowani do centrum szpitalnego w Równem.

Szpital pol.63 d.p.wchodzi w skład centrum szpitalnego.

Ewakuacja spływa do ośrodka ewak.w Równem.

Straty w dniu 31.V. wynoszą.

w 187 pp.	- 200	ludzi
w 188 pp.	- 100	"
w 189 pp.	- 150	"
w 63 pal.	- 2	"
w d.a.c.	- 4	"

IV. SŁUŻBA WETERYNARYJNA.

Ewakuacja koni spływa do czołowego szpitala koni w Hoszczy. Straty: 20 koni.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje szef służby uzbr. 63 d.p.w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

A. W nocy z 30/31.V. 63 d.p.posiadała 6 j.o.a.l.,6 j.o.d.a.c. i 6 j.o.p.

B. Około godz.18.00 dnia 31.V. szef służby uzbrojenia posiadał dane,iż zużycie amunicji w dn.31.V. wynosiło: 3 j.o.a.l 2½ j.o.d.a.c., 1½ j.o.p. i 5 c.k.m.

C. Dywizyjny punkt rozdzielczy amunicji artyleryjskiej w lasku 1 km płd.wsch.kol.Semigrany.

W godzinach popołudniowych dn.31.V. dyony art.uzupełniły amunicję /częściowo/, pobierając z dyw.punktu rozdzielczego am.art.około 1 j.o.a.l. i d.a.c., z kolumn Nr 633 i 635. W dyw.punkcie rozdz am.art.pozostało około 1 j.o.a.l. /kol. 634/ i 1 j.o.d.a.c. /kol.635/.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje szef służby intendentury 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

A. Dywizja posiada 3 W i 2 R.

Wyposażenie w mat.pędne normalne.

B. W godzinach rannych dn.31.V. szef służby intendentury był powiadomiony, iż stacją zaop.w żywność i materiały pędne będzie st.Krzywin - godz.23.30.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Otrzymuje szef sanit.63 d.p
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.8.00.

ZAŁOŻENIE SZCZEGÓŁOWE

A. Straty w dniu 31.V. wyniosą około 450 ludzi.

B. Niezdolni do transportu są ewakuowani do centrum szpitalnego w Równem. Szpital polowy 63 d.p. wszedł w skład centrum szpitalnego.

C. Kol.sam.sanit.Nr 52 w dyspozycji dcy komp.sanit.

D. Ewakuacja spływa do ośrodka ewak. X S.G.O.w Równem.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Do użytku tylko dla KIEROWNIKA ĆWICZENIA

PLAN PRZEPROWADZENIA ĆWICZENIA

/Podane czasy trwania prac i omówień stanowią jedynie ogólną orientację kierownika ćwiczenia/.

PIERWSZY DZIEŃ

Godz.8.00.

Wszyscy uczestnicy ćwiczenia zbierają się w sali omówień.Kierownik ćwiczenia zarządza sprawdzenie obecnych i zagaja ćwiczenie.

- Wskazuje cel ćwiczenia /
- Zaznajamia z metodą ćwiczenia / Patrz wskazówki
- Zaznajamnia z organizacją ćwiczenia / do ćwiczenia.
- Poleca wydać założenia szczegółowe /
- Poleca udać się wszystkim uczestnikom na wyznaczone miejsca,zarządzając na godz. ~~10.00~~ 9 15 ponowne zebrenie się na sali omówień.

Godz.8.15 - 9.15.

Wszyscy ćwiczący zaznajamiają się ze swymi założeniami szczegółowymi i rozpracowują prace tak,jak w warunkach wojennych. Rezultatem tych przygotowań i zaznajomienia się ma być wykonanie nakazanych w tych założeniach prac.Wzajemna wymiana posiadanych wiadomości pomiędzy poszczególnymi oficerami sztabów jest dopuszczalna,z wyjątkiem porozumiewania się z pomocnikiem oficera operacyjnego,którego w rzeczywistości /w dn 31.V o godz.16.30/ w sztabie 63 d.p.nie ma. Jeśli porozumienie między oficerami sztabów nie nastąpi,nie należy ich do tego nakłaniać,a to dlatego,aby tym wyraźniej wystąpiły popełnione przez to błędy.

O godz. ~~10.00~~ 9 15 zbierają się wszyscy uczestnicy ponownie na sali omówień.

Godz.9.15 - 10 15.

Następuje I faza właściwego ćwiczenia.

Ma ona na celu wykazać konieczność "intelektualnego pogotowia sztabu", czyli przygotowania się myślowego do przyszłych zadań,nawet bez jakichkolwiek rozkazów dcy d.p. Cel ten należy osiągnąć następująco:

1/ Kierownik ćwiczenia winien najpierw w dyskusji z szefem sztabu, przeprowadzonej w obecności wszystkich oficerów sztabu, doprowadzić do wyciągnięcia następujących wniosków:

- Działania dywizji w dniu dzisiejszym dobiegają końca, - znane jest już ogólne zadanie na dzień jutrzejszy /wytyczne/, nieznaną jest natomiast decyzja dcy dywizji, - może ona być różna, gdyż na pewno istnieje kilka sposób wykonania zadania i niewiadomo jeszcze, na który z nich dca się zdecyduje, - czy wobec tego siedzieć bezczynnie i czekać, aż dca dywizji przyjedzie do sztabu? - czy może czekać az nadejdzie z Grupy zapowiedziany rozkaz szczegółny ?

Na pewno nie ! Sztab musi się zająć całym szeregiem prac, które: - ułatwią dcy powzięcie decyzji,
- przyśpieszą jej powstanie i przekazanie podwładnym.

Ktoś musi tę pracę zorganizować - organizatorem takim musi być szef sztabu.

W tym celu winien on:

- zaznajomić się dokładnie z wytycznymi, obmyśleć organizację pracy w sztabie, zgodnie z postulatem postawienia go w "stan pogotowia intelektualnego" /praca ta jest mu nakazana w założeniu szczegółowym/,

- wezwać na odprawę oficerów swego sztabu, zawiadomić ich o przewidywanym zadaniu na jutro, dać każdemu z nich wskazówki i zażądać od nich "zestawień" potrzebnych do złożenia referatów.

2/ Kierownik ćwiczenia, doszedłszy z szefem sztabu /sztabem/ do powyższych wniosków zarządza wykonanie tych czynności przez szefa sztabu w swojej obecności. /Dla celów ćwiczebnych obecni przy tym oficerowie ćwiczący/.

Proponuje się następujące prowadzenie ćwiczenia:

Odprawa szefa sztabu: Wezwani = ofic. oper., ofic. wywiad. kwatermistrz, dca broni panc. /dca baonu czołgów/, dca lotn. /dca plut. lotn. tow./, dca łączn., dca sap., ofic. sztabu dcy a.d. Uwaga: Dca a.d. osobiście jest z jednym oficerem sztabu na p.o. z dcą dywizji, zaś pomocnik ofic oper. jeszcze nie powrócił ze 101 d.p./.

Treść odprawy:

- Szef sztabu winien zaznajomić tych oficerów z przewidywanym zadaniem dywizji oraz sąsiadów na dzień 1.VI, przy czym nie powinien on zdradzać myśli przewodniej dcy G.O. w całej rozciągłości, ponieważ zależy na zachowaniu tajemnicy.

- Ściśle sprecyzowane zadanie, pasy działań itp. nie są jeszcze znane; w każdym razie z roli dywizji na dzień następny wynika dalsze natarcie na 7 d.p. npla.

- Dca dyw. może zechce nacierać albo na tym samym kierunku, na którym dywizja działała dotychczas, albo może zechce wychodzić głównymi siłami ze stanowisk 101 d.p., która prawdopodobnie przerzuci swe gros w ciągu nocy w przerwę na zachodni brzeg rz. Stubły, albo też może zechce przegrupować się na swoje lewe skrzydło i nacierać głównymi siłami przez własną k.d. i 48 p.kaw.

- Wszystkie te możliwości oraz związane z tym potrzeby należy natychmiast przekalkulować. /Np. - o której godzinie może być rozpoczęte luzowanie oddziałów 101 d.p.; o której godzinie mogłoby być rozpoczęte natarcie, jeżeli dca zdecydowałby się nacierać z obecnych stanowisk 101 d.p. lub 12 b.k. itd./. Po 15 minutach należy wzywać poszczególnych oficerów sztabu i żądać od nich krótkich referatów odnośnie stanu faktycznego oraz poczynionych kalkulacyj po to, by móc dcy dywizji, gdy ten przybędzie do sztabu, przedstawić wyczerpujące elementy dla jego decyzji.

Uwaga:

Dca d.p. śledzi tok odprawy i poucza szefa sztabu, gdyby ten odprawę odbył niewłaściwie. Często popełniane są następujące błędy:

a/ Szef sztabu nie kieruje, a tylko informuje, podaje tylko wytyczne /rozkaz/ G.O., a nie precyzuje jakie wstępne czynności muszą dokonać poszczególni oficerowie sztabu. Mówione są tylko ogólniki, np.: "Dca łączności przygotuje potrzebne połączenie" itp. Jeśli sztab jest dobrze wpracowany, może wystarczyć krótka orientacja; jeżeli jednak np. oficer oper. jest niewprawiony, trzeba mu powiedzieć ściśle co ma on przekalkulować /kiedy natarcie możnaby rozpocząć na pewnym kierunku, jak długo trwało by przegrupowanie itp./.

b/ Szef sztabu przesądza decyzję dcy d.p. i "wtrąca" się w nieswoje kompetencje: Szef sztabu nie nakazuje przygotować elementów do decyzji dcy, a zbiera je jak gdyby dla siebie i robi wrażenie, jak gdyby on przygotowywał decyzję dla dcy /system pracy w sztabach niemieckich/.

c/ Odprawa trwa zbyt długo.

d/ Odprawa przeradza się w "konferencję" lub zbiorową naradę.

Godz. 10.15 - 10.30.

Zanim oficerowie sztabu udadzą się na swoje miejsca celem przeprowadzenia nakazanych prac przez szefa sztabu, kierownik ćwiczenia winien /w obecności wszystkich uczestników ćwiczenia/ zająć się sprawą współpracy dcy dyw. z dcą a. d.

W tym celu przyjmie, że znajdują się oni o godz. 16.15 - jak w założeniu - na p.o. wzg. 262 Hruszwica.

Zaznajamia go tam z wytycznymi dcy X S.G.O.oraz oświadcza że zamierza wykonać zadanie przez natarcie jutro,aby ostatecznie złamać opór 7 d.p.npla i opanować wyjścia ze Stubły na kierunku lasu Korabliszcze. Kierunku natarcia nie może jeszcze określić,ponieważ może być różny; żąda jednak od dcy a.d. przygotowania się do przedstawienia mu wstępnych wyjaśnień odnośnie położenia i możliwości artylerii w przewidywaniu zadania, a mianowicie: w razie kontynuowania natarcia z obecnych stanowisk i w dotychczasowym kierunku,w razie pójścia natarcia przez obecne stanowiska 101 d.p , wreszcie w razie pójścia natarcia przez 12.b.k. W konkretnym wypadku wyjaśnienia te zameldowałby dca a.d., bądź jeszcze na p.o., bądź już w czasie powrotu z dcą dyw do m p Kw.Gł.

Meldunek dcy a.d. powinien zawierać mniej więcej następujące dane:

1/ Artyleria jest już gotowa do dobrego wsparcia na dotychczasowym kierunku działania i może dobrze wspierać wysiłek dywizji,aż do grzbietu "do Nowosiółek" włącznie

2/ Jeśliby dalsze działanie główne dywizji miało się rozwinąć, bądź to z obecnych stanowisk 101 d.p , bądź też z rej.kol.Dąbrówka w kierunku na Olibów, wtedy zajdzie konieczność przegrupowania artylerii i to w wypadku pierwszym - całości /wymagać będzie wtedy dużo czasu i artyleria może nie być gotowa na świt, nie zdąży przegrupować się i wstrzelać przed nocą/; w wypadku drugim - większości artylerii, przy czym przegrupowanie przed nocą jest dość trudne i może zdradzić własne zamiary na dzień jutrzejszy. W razie przegrupowania się w nocy dobra gotowość artylerii do wsparcia będzie uzyskana dopiero w kilka godzin po świcie.

3/ Ponadto z obecnego rozmieszczenia artyleria ma warunki do wykonywania ognia w nocy,przede wszystkim na przeprawy na Stubie oraz zwalczania do wieczora,stwierdzonych dokładnie baterYj przeciwnika W razie przegrupowania artylerii, straciła by ona te dobre warunki pracy do zmroku i w ciągu nocy.

4/ Jeśliby jednak dca dyw chciał nacierać na którymś z kierunków wymagających przegrupowania artylerii,a chciał to natarcie wykonać o świcie lub wcześnie po świcie,to winien tę decyzję podać dcy a.d. dość szybko /co najmniej 2½ godzin przed zmrokiem/,aby ten miał czas na przegrupowanie artylerii przed nocą.

W związku z powyższym swym meldunkiem do dcy dywizji o możliwościach artylerii, mógłby dca a.d wydać swemu oficerowi sztabu pewne wskazówki odnośnie zebrania danych:

1/ natychmiast po powrocie do sztabu poinformować się u dcy a.d. 101 d.p. o warunkach rozmieszczenia i użycia artylerii na dotychczasowym jego odcinku;

2/ nakazać dcy II/63 pal.rozpoznać warunki rozmieszczenia większej ilości artylerii /do trzech dywonów/ między Hruszwicą,a lasem kol.Dąbrówka;

3/ sprawdzić u dcy 63 dac.,czy strzelał już na przeprawy? Jeżeli nie - to nakazać wstrzelanie się większej ilości bateryj /przede wszystkim dywizjonu ciężkiego/na wszystkie przeprawy: Satyjów,Peredziały,Olibów.

Po dokonaniu tych czynności należy przyjąć,że obaj dcy, tj. dca 63 d.p. i dca a.d., powracają ze swymi oficerami do felw."do Kruszwicy",gdzie zapadnie właściwa decyzja.

Godz.10.30 - 11.00.

Po wysłuchaniu przez ćwiczących tej dyskusji,określającej sposób współpracy dcy dyw.z dcą a.d., sztab przystąpi do wykonania nakazanych przez szefa sztabu prac. W tym celu oficerowie sztabu rozchodzą się na swoje miejsca pracy,gdzie przygotowują się do referatów u szefa sztabu /przeprowadzają potrzebne kalkulacje,wyliczenia itp./.

Godz.11.00 - 13.00.

Nastąpi dalszy ciąg studium pracy w sztabie dywizji.

Wszyscy oficerowie powinni być ponownie wezwani do sali omówień,gdzie nastąpią referaty poszczególnych oficerów u szefa sztabu /dla celów ćwiczebnych wszyscy oficerowie sztabu przysłuchują się tym referatom,przy czym należy przyjąć,że dcy dywizji jeszcze nie ma /kierownik ćwiczenia śledzi raporty oficerów i wytyka błędy lub zapomnienia/.

Proponuje się następującą kolejność oraz dyspozycje tych referatów:

1/ Oficer wywiadowczy.

Przedstawi aktualną mapę wiadomości o przeciwniku /kierownik ćwiczenia kontroluje ją/,przedstawia stan faktyczny npla i ostatnie wiadomości,które jeszcze nie są znane szefowi sztabu /jak założenie szczegółowe dla ofic.wywiad./.Ofic.wywiadowczy musi w swym referacie przedstawić również i położenie artylerii npla. Powinien mu to ułatwić oficer sztabu dcy a.d.,informując go o wiadomościach,uzyskanych przez służbę wywiadowczą artylerii. Jeśliby of.sztabu dcy a.d. tego nie zrobił,oficer wywiad.winien sam zwrócić się do niego po te informacje; gdyby tego nie zrobił popełniłby duży błąd.Kalkulacji odnośnie możliwości przeciwnika szef sztabu nie żąda, natomiast zawiadamia ofic.wywiad.,że może będzie on je referował wprost dcy dywizji oraz przestrzega go,by w tym referacie ograniczył się jedynie do zameldowania,co przeciwnik może zrobić i w jakim czasie,wystrzegając się wypowiedzenia oceny możliwości przeciwnika,ponieważ to mogłoby wpłynąć jednostronnie na decyzję dcy. Ponadto nakazuje mu,by śledził pilnie nadal położenie 7 d.p.npla,gdyż chodzi specjalnie o podstawy do wniosku i upewnienia się co do jej zachowania w dniu jutrzejszym,jak również,by starał się teraz jeszcze poczynić poszukiwania idące specjalnie w tym kierunku,gdyż wiadomość

o możliwym zachowaniu się 7 d.p.npla w dniu jutrzejszym ma decydujące znaczenie dla mającej zapaść decyzji.

Uwaga:W pracy ofic.wywiad.często można obserwować następujące błędy:

1/ Brak skrupulatnego zbierania wiadomości ze wszystkich źródeł /front,sąsiedzi,przełożony,własny lotnik,sztab a.d.itp/.
2/ Nie stwierdzanie,czy dany fakt zdażył się o godz.X,czy też go meldowano o godz.X.
3/ Nie notowanie,które wiadomości są potwierdzone,a które niepewne.
4/ Referujący wymienia zdarzenia chaotycznie,mieszając rzeczy ważne ze szczegółami i drobiazgami.
5/ Zamiast meldować na podstawie własnej,odpowiednio przygotowanej mapy,odczytuje wprost tylko wiadomości.
6/ Referuje długo i nużąco.
7/ "Operuje za npla", wnioskując co npl prawdopodobnie robi.

Ocena możliwości działań npla należy jedynie do dcy,gdyż wynika ona z subiektywnego wniosku dcy.

Sztab ułatwia decyzję przez wstępne kalkulacje,nie precyzując żadnego rozwiązania,jako więcej lub mniej prawdopodobnego.

Np.oficer wywiadowczy referuje właściwie: "gdyby npl odszedł za Stubłę nie znajdzie tam żadnych znaczniejszych przygotowań,a artyleria jego musi być w całości przeprawiona na zachodni brzeg, itp." Błędne byłoby jednak np.takie przedstawienie sprawy: "Npl prawdopodobnie odejdzie za Stubłę,gdyż musi się czuć bardzo zagrożony ze strony 101 d.p. itp.".

2/ Oficer operacyjny.

Przedstawia mapę położenia własnego i sąsiadów /kierownik ćwiczenia kontroluje ją,musi ona być przejrzysta,a mimo to posiadać wszystkie niezbędne szczegóły/; mapa położenia własnego winna zawierać szczegóły położenia nie tylko piechoty,ale i artylerii; dla opracowania jej dużo danych musi dać oficer sztabu dcy a.d.; jeśliby oficer sztabu dcy a.d. tych danych sam nie podał,to oficer operacyjny winien ich od niego zażądać. Wyjaśnia dokładnie położenie sąsiadów,być może jeszcze jakieś szczegóły nieznane szefowi sztabu oraz przedstawia mu poczynione kalkulacje odnośnie możliwych natarć w dniu jutrzejszym.

Powinien tu zameldować,jakie przegrupowania byłyby potrzebne,a więc kiedy i w jakim czasie może wyruszyć natarcie dywizji w każdym wariancie przewidywanym przez szefa sztabu /przede wszystkim odnośnie oddziałów piechoty/,jakie są warunki terenowe tych natarć oraz kiedy najpóźniej oddziały powinny otrzymać rozkazy,by móc o proponowanej godzinie nacierać. Wyruszenie natarcia z punktu widzenia gotowości artylerii może skalkulować sztab dcy a.d. i zameldować szefowi sztabu lub wprost do referatu ofic.oper.

Szef sztabu,wysłuchawszy tego referatu,powinien mu przypomnieć obowiązek dopilnowania,by: - teraz właśnie działał "hughes" do G.O.i telefon do 101 d.p. oraz by - przygotował sobie środki dla przesłania rozkazów podwładnym /tzn.,aby przemyślał jakimi drogami pojadą motocykle z rozkazami,ile ich pojedzie,przygotował na godz.X/. W tym momencie należy przyjąć przybycie pomocnika ofic.oper.ze swej podróży do sztabu dcy 101 d.p.i wysłuchać jego meldunku.

Kierownik ćwiczenia winien dbać,by ten meldunek był krótki i zwięzły,bez opowieści o dawno minionej przeszłości,a dotyczył jedynie ostatnio aktualnego położenia sąsiadów.Po czym obaj operacyjni oficerowie wnoszą położenie sąsiada na mapę położenia własnego.

Uwaga: Oficera operacyjnego można uznać za dobrze przygotowanego do swej przyszłej pracy,jeżeli jest on w stanie odpowiedzieć natychmiast lub w bardzo krótkim czasie na wszystkie pytania szefa sztabu lub dcy dywizji,dotyczące obecnej sytuacji dywizji,sąsiadów i jej możliwych dalszych działań. Np. musi szybko odpowiedzieć: - czy 101 d.p.ma jeszcze odwody i gdzie one są? - jak długo trwałoby przegrupowanie 63 d.p. do rej 12 b.k. itp. Natomiast zupełnie niewłaściwym byłby referat oficera operacyjnego,gdyby sugerował jakiekolwiek rozwiązania, np. "kontynuowanie natarcia na obecnym kierunku będzie trudne,gdyż trafiamy czołowo na wzgórza "do Nowosiółek"

3/ Dowódca łączności.

Przedstawia: 1/ stan aktualnych połącze - z kim i jakimi środkami; 2/ co posiada w odwodzie; 3/ czy zaangażowane dotychczas oddziały łączności wystarczą do wieczora; 4/ jakie będą warunki dla łączności w wypadku przyjścia jednego z możliwych wariantów decyzji dcy dywizji.

Kierownik ćwiczenia winien zwrócić uwagę,by dca łączności meldował jedynie rzeczy istotne,pomijając sprawy drugorzędne, jak: ubytek 3 telefonistów z komp.telegr. oraz 2 z 189 pp., zniszczenie 150 m kabla itp.

4/ Dowódca saperów.

Przedstawia aktualny stan zaangażowania i prac saperów /tylko szczegóły,które mogą być szefowi sztabu nieznane/ i zamelduje wiadomości,które posiada o Stuble,jako przeszkodzie, oraz te wszystkie trudności z punktu widzenia saperskiego z jakimi dywizja - w związku z możliwymi jutro działaniami musi się liczyć. Musi również zameldować o konieczności,ze względu na zbliżającą się przeprawę przez Stubłę,podciągnięcia środków przeprawowych z kolumny saperskiej,a więc plutonu mostowego i plutonu przepraw.

5/ Dowódca broni pancernej.

Przedstawia stan faktyczny świeżo przybyłego baonu czołgów,tj.skład baonu,stan maszyn i zaopatrzenia,możliwy czas wprowadzenia baonu na front dywizji oraz konkretne warunki użycia i działania czołgów,w każdym w przewidywanych przez szefa sztabu wypadku działania dywizji w dniu jutrzejszym.

W danym konkretnym wypadku powinien on zameldować, że najlepsze warunki działania czołgów istnieją na kierunku Hruszwica-kol.Martynówka-Peredzieły, jako na najkrótszym, stosunkowo pozbawionym przeszkód, a jównocześnie wyprowadzającym na artylerię przeciwnika i przeprawy.

Użycie czołgów na kierunku Szpaków Mały-Nowosiółki powoduje konieczność forsowania potoku bez nazwy; natomiast użycie ich z lasu wsch.Żornów wzdłuż Stubły na północ, naraża je na ogień npla z zachodniego brzegu rzeki.

6/ Dowódca lotnictwa.

Przedstawia aktualny stan plutonu pod względem użycia go jeszcze w dniu dzisiejszym oraz jutro.Powinien zaznaczyć, że ogólne warunki pracy plutonu są bardzo ciężkie ze względu na opl.npla na polu walki /wskazać rejony/oraz na bardzo intensywną pracę plutonu do południa dnia dzisiejszego /co najmniej 4 loty/. Z tego też powodu nie można dać silniejszego wyposażenia dla współpracy z artylerią.Można to zrobić w dniu jutrzejszym jedynie kosztem zmniejszenia ilości lotów na dozorowanie na korzyść dwy dywizji. Na popołudnie trzeba zachować najmniej dwa loty dla rozpoznania.Należy wskazać, czy pluton może pozostać na obecnym lądowisku, czy też będzie musiał zmieniać je zależnie od kierunku natarcia 63 d.p. Lotnictwo myśliwskie Grupy można zaproponować użyć od świtu dnia jutrzejszego, aby zapewnić pracę własnych samolotów rozpoznających ugrupowanie przeciwnika oraz współpracujących z artylerią.

7/ Kwatermistrz.

Przedstawi aktualny stan ugrupowania służb dywizji oraz sytuację materiałową. Ponadto zameldują jakie będą warunki materiałowe i ewakuacyjne w związku z możliwymi jutro działaniami. Nie może pominąć, że gdyby działania zaczepne rozwinęły się pomyślnie, a stacja zaopatrywania w żywność nie została przesunięta na zachód - to wówczas będą trudności, gdyż już obecnie posiadane środki transportowe żywnościowe są na granicy możliwego zasięgu.

Godz.13.00 - 13.15.

Powyższe referaty kończą pierwszą fazę ćwiczenia.

Kierownik ćwiczenia winien teraz krótko omówić o co tu chodziło. Praca przeprowadzona miała na celu wykazać konieczność pogotowia sztabu.

"Intelektualne pogotowie sztabu" jest konieczne i stanowi jedną z podstawowych form pomocy w dowodzeniu.

Organizatorem takiej pracy musi być szef sztabu.Trzeba ją zawsze podejmować, bez względu na to czy nadeszły już nowe rozkazy od wyższego przełożonego, czy też nie. W sztabie zawsze wyczuwa się zbliżanie chwili, kiedy nowa decyzja będzie musiała zapaść. Cała rzecz polega na tym, by moment ten przewidzieć możliwie wcześnie i by w związku z tym możliwie

wcześnie wszystkie dane dla jej powstania i przekazania przygotować. Jest to obowiązkiem każdego dobrego sztabu. W tym konkretnym wypadku, w chwili, gdy dca przybędzie do sztabu i zażąda referatu, czy to od szefa sztabu, czy też od poszczególnych oficerów, zastanie wszystkich już myślowo przygotowanych do prawdopodobnego zadania, możliwości będą już ogólnie przekalkulowane, zasadnicze ewentualne przegrupowania przewidziane itp. To też każdy musi przyznać, że decyzja dcy będzie miała dobre warunki powstania, sztab pomógł dcy, nie wkraczając zresztą w jego kompetencje, a o zademonstrowanie takiej pracy właśnie chodziło.

Uwaga: Zarówno odprawa u szefa sztabu, jak też raporty poszczególnych oficerów, czy to u szefa sztabu, czy u dcy, muszą być zwięzłe, rzeczowe i krótkie. Nie rozchodzi się o "ładne mówienie" i długie rozprawianie, a o zyskanie najwięcej czasu na intelektualną pracę twórczą dcy i intelektualną pracę pomocniczą sztabu.

Godz.13.15 - 14.15. P r z e r w a o b i a d o w a.

Godz.14.15.

Oficerowie sztabu zajmują miejsca przy swych stołach pracy. Kierownik ćwiczenia poleca wręczyć szefowi sztabu telegramy z Grupy i 101 d.p. -/zał.1-4/ a oficerowi operacyjnemu meldunki od dcy p.d. i dców pułków /zał.5-8/.

Godz.14.15 - 15.00.

S ztab przystępuje do dalszej zespołowej pracy. Należy pozostawić sztabowi swobodę w czynnościach, a równocześnie obserwować pracę, jaka się w tym czasie będzie odbywać.

Godz.15.00 - 15.15.

Należy zebrać wszystkich uczestników ćwiczenia w sali omówień i pokrótce omówić zaobserwowaną pracę. W szczególności należy podkreślić:

1/ Konkretne zadanie z X S.G.O., które otrzymał szef sztabu należało podać przede wszystkim do wiadomości dcom broni i oficerowi sztabu dcy a.d., w razie nieobecności dcy a.d. w sztabie d.p. /dcy a.d. poda przyszłe zadanie zawsze dca dyw., innym dcom broni może podać zadanie również i szef sztabu/, po to, by sobie mogli przemyśleć przewidywane użycie swej broni i zaraz po wstępnej decyzji dcy przedstawić mu konkretne propozycje.

2/ Równocześnie szef sztabu powinien ułożyć sobie ostatecznie swój referat dla dcy. Najważniejsze punkty powinien mieć zanotowane.

3/ Odnośnie meldunków wręczonych ofic.oper., to chodziło o to, by:

- zwrócić uwagę oficerom sztabu na uważne czytanie meldunków i godziny, z której pochodzą. W tym celu np.: meldunek od dcy d.p. jest z godz.13.00 i zawiera dawno nieaktualne dane. Nie powinien on zabierać czasu sztabowi, co stanie się o ile czytanie meldunku nie rozpocznie się od nagłówka, a jak się często zdarza od treści;
- w pozostałych meldunkach chodzi o nauczenie sztabu metody rozpowszechniania wiadomości zawartych w jednym meldunku, a obchodzących różnych oficerów sztabu, również i oficerów sztabu dcy a.d. Meldunek taki z podkreślonymi czerwonym ołówkiem ustępami, odnoszącymi się do różnych działów, powinien być natychmiast obiegiem rozesłany i parafowany przez zainteresowanych. Błędem byłoby, gdyby cały sztab nie był stale poinformowany o aktualnej sytuacji na froncie.

---

godz.15.15 - 18.00.

Należy przyjąć, że w rzeczywistości wojennej jest obecnie godzina 18.00 /godzina operacyjna/.

Do sztabu przybywa dca dyw.wraz z dcą a.d. i natychmiast zostają powiadomieni o treści telegramu z Grupy. Kierownik ćwiczenia występuje teraz w roli dcy 63 d.p. i żąda przede wszystkim przedstawienia mu syntezy wiadomości o przeciwniku. Może to polecić bądź szefowi sztabu, bądź też oficerowi wywiadowczemu /dla przykładu - referuje ofic.wywiad./.

Następuje referat oficera wywiadowczego /oficer ten powinien mieć wynotowaną dyspozycję tego referatu i posługiwać się mapą wiadomości/. Powinien on meldować w następującej kolejności: - Npl przed bezpośrednim frontem własnym i sąsiadów, jakie ma możliwości /bez ich oceny, tzn.co mniej lub więcej możliwe/, - npl na tyłach, jakie ma możliwości /bez ich oceny/.

Wszystko musi być ujęte w syntetycznej formie i wynikać z sumiennej kalkulacji, podane zaś bez szczegółów i bez sugerowania oceny. Treść tego "wzorowego referatu" winien kierownik ćwiczenia zawczasu sobie przemyśleć. Referat będzie dobry, jeżeli będzie zawierał wszystko to, co dca d.p. pragnie wiedzieć bez osobistego studium wszystkich meldunków.

Następuje referat szefa sztabu. Referat powinien być ułożony według następującej dyspozycji:

- Nakazane zadanie dywizji.
- Analiza zadania własnego i wpływ zadań sąsiadów na jego wykonanie.
- Analiza terenu, tj. cel terenowy natarcia, możliwe kierunki prowadzące do tego celu, podstawy wyjściowe itp.
- Analiza położenia własnego, tj. wiele sił możnaby zgrupować na każdym z tych kierunków, w jakich warunkach i czas ich gotowości /czas gotowości artylerii może podać dca a.d. lub oficer jego sztabu/. Warunki użycia czołgów oraz lotnictwa, warunki łączności, warunki zaopatrywania i ewakuacji.

Cały referat winien być potraktowany w formie czysto obiektywnej, bez cienia podsuwania decy swego rozwiązania, syntetyczny i podający decy tylko rzeczowe kalkulacje. W tym też kierunku powinna iść krytyka kierownika ćwiczenia, omawiającego ten referat.

Uwaga: Punkty referatu odnoszące się do nakazanego zadania własnego oraz analizy jego i wpływu zadań sąsiadów winny być przez szefa sztabu wygłaszane tylko na żądanie decy, wzgl. mogą być wygłaszane stale, jeśli istnieje taka umowa między dca a jego szefem sztabu, bo jest rzeczą indywidualnego systemu współpracy. Tu - dla celów ćwiczebnych - kierownik ćwiczenia winien zezwolić szefowi sztabu na ich wypowiedzenie, objaśniając cel tego ćwiczenia /trening sztabu/ i ustalając swoją indywidualną metodę pracy.

Układu referatu szefa sztabu nie można ująć w jakiś ścisły przepis, gdyż zależy on wyłącznie od indywidualnej metody pracy decy. Jeżeli np. dca d.p. był dłużej poza sztabem, w międzyczasie napłynęły meldunki i rozkazy, a czas nagli, dca zażąda pełnego referatu tak zestawionego, aby osobiście nie musiał czytać ani rozkazów i meldunków, ani dokonywać wyliczeń odległości i czasu przemarszów itp., a natomiast mógł ze spokojem polegać na "zestawieniach", dokonanych przez sztab. Jeżeli natomiast dca d.p. jest w sztabie i był świadkiem napływania wiadomości i rozkazów, jeżeli więc miał czas i mógł osobiście dokonywać wszelkich przewidywań, kalkulacyj itp., może zażądać od szefa sztabu tylko odpowiedzi na pewne pytania, np. odnośnie npla, sąsiada itp.

Sztab nie wiedząc z góry co dca od niego zażąda, musi być stale gotów do pełnego referowania. Gdyby dca nigdy tej pomocy w dowodzeniu nie żądał, sztab odwykł by od tej pracy i stracił by wprawę i umiejętność. Jest zatem wskazane, żeby sztab był utrzymywany w treningu do tak pojętej pomocy w dowodzeniu

Po wysłuchaniu tego referatu i omówieniu go, kierownik ćwiczenia winien, jako dca 63 d.p., zastanowić się nad swoją decyzją, pociągając do pracy dcę a.d. /rozmowę tę, która w rzeczywistości byłaby prowadzona na osobności, ewentualnie w obecności również i szefa sztabu, tutaj - dla celów ćwiczebnych - należy przeprowadzić w obecności wszystkich uczestników ćwiczenia/. Wyglądać to powinno, jako rozmowa decy dywizji z dcą a.d., w której zaznajamia go ze sposobem wykonania swego zadania w dniu jutrzejszym /podaje się jeden ze sposobów, najprostszy - kierownik ćwiczenia może jednak przyjąć i inny/.

"Z dotychczasowych wiadomości widzę, że należy przewidywać pozostanie przeciwnika na dotychczasowych stanowiskach, bądź też wycofanie się jego na rz. Stubłę lub nawet dalej.

Zamierzam zadanie wykonać przez ogólne natarcie w dniu jutrzejszym, o ile możności o świcie z dotychczasowych stanowisk, przy czym silniejszym natarciem /około 4 baonów pod dtwem dcy p.d. opanować wzg i las "do Nowosiółek", a po tym przeprawę Peredzieły: drugim natarciem wykonanym prawdopodobnie przez gros 187 pp. /2 baony/ - przez las płd. kol. Martynówka - opanować wzgórza wsch. Olibów i przeprawy.

Intensywnie rozpoznawać,również i wypadami,czy npl nie odchodzi; w razie jego odchodzenia - ścigać,utrudniając mu wszelkimi sposobami ruch,szczególnie na przeprawach Stuby.

W związku z tym żądam od artylerii wykonania następujących zadań" /mogłyby one wyglądać następująco/:

" 1/Zapewnić wsparcie wypadów nocnych,mających stwierdzić postawę przeciwnika,które przewidują przede wszystkim w rej. kol.Martynówki,jako w miejscu,które przeciwnik najpierw by opuszczał,gdyby zamierzał przegrupować się w ciągu nocy na zachodni brzeg Stuby,jak również zapewnić osłonę własnych oddziałów w nocy.

2/ Możliwie jak najwcześniej zwalczać stwierdzone baterie art.npla na kierunku jutrzejszego natarcia,tj. w rej.Perodziały.

3/ Przygotować ogień na przeprawy na Stubie w Satyjowie,Perodziełach i Olibowie,na wypadek odchodzenia npla w ciągu nocy lub pod wpływem własnego natarcia.

4/ W czasie natarcia najpierw prowadzić możliwie całością artylerii 187 pp. do lasu płd.kol.Martynówka, następnie główny wysiłek artylerii skupić na korzyść natarcia dcy p.d."

Po zaznajomieniu w ten sposób dcy a.d. ze sposobem działania dywizji i wynikającymi stąd zadaniami dla artylerii,<u>żąda od niego przedstawienia krótkiego, konkretnego projektu użycia artylerii.</u>

<u>Propozycje te mogły by wyglądać następująco:</u>

" 1/ <u>Organizacja i zadania:</u>

- grupa dcy 63 pal. - skład: 63 pal.bez II dyonu - bezpośrednie wsparcie natarcia dcy p.d.,
- II/63 pal. - bezpośrednie wsparcie natarcia dcy 187 pp.
- 63 dac. - jako ogólne działanie z zadaniem:
  - zwalczania czynnych bat.npla w czasie natarcia,
  - wzmocnienia wsparcia nataré,początkowo dcy 187 pp. do czasu jego wejścia do lasu płd.kol.Martynówka, a następnie natarcia dcy p.d.

2/ <u>Rozmieszczenie</u> - bez zmian.

3/ <u>Gotowość artylerii</u> do wsparcia nataré od świtu /od chwili dobrej widoczności/.

4/ <u>Przesunięcie artylerii</u> po opanowaniu wzgórz "do Nowosiółek" i płd.wsch.Olibów, do rej.na zach.kol.Martynówka - II/63 pal.i jeden dyon z grupy dcy pal.: z inicjatywy dców nataré; reszta na rozkaz.

5/ <u>Przewidywane zużycie amunicji</u> - do 3 j.o.a.

Poza tym dca a.d. powinien zameldować dcy dywizji,że:

- osłona podstaw wyjściowych w nocy,wsparcie wypadów na kol.Martynówkę i las na południe oraz wzbranianie na przeprawy Stubły,będą zapewnione dostatecznie mocno,gdyż artyleria nie zmienia stanowisk;

- wprowadzenie natarcia dcy 187 pp. do lasu płd.kol.Martynówka będzie mogło być dokonane siłą najmniej trzech dywizjonów; przerzucenie wysiłku ogniowego większości artylerii dla wsparcia wyruszenia natarcia dcy p.d.,wymagać będzie około ½ godziny od chwili wejścia 187 pp. do lasu płd.kol.Martynówka;

- zwalczanie bat.art.npla,stwierdzonych w rej.Peredzieły, będzie prowadzone jeszcze dziś do zmroku;

- konieczna współpraca lotnika jeszcze dziś przed zmrokiem dla zwalczania art.npla i wstrzelania się na przeprawy Stubły

Po wysłuchaniu tych propozycyj dcy a.d. należy uważać rozmowę osobistą /na osobności/ za zakończoną. Decyzja dcy ostatecznie skrystalizowała się. Dca posiada obecnie wszystkie dane dla ostatecznego jej sformułowania i podania sztabowi. W tym celu byłby wezwany szef sztabu i ofic.oper.,którym dca podałby teraz swoją pełną decyzję. Może ją podać w formie dowolnej,ale <u>w każdym razie musi ona zawierać następujące dane:</u>

I. Ocena położenia.
II. Zamiar.
III. Wytyczne wykonania.

W konkretnym wypadku mogłaby ona brzmieć następująco /kierownik ćwiczenia ma tu swobodę,winien się tylko utrzymać w ramach dalszego ciągu powyższego ćwiczenia/:

I. <u>Ocena położenia.</u>

Liczę się z możliwością dalszego oporu 7 d.p.npla na dotychczasowych stanowiskach lub z przegrupowaniem się jej głównych sił w ciągu nocy do obrony zachodniego brzegu rz.Stubły W tym wypadku obrona mogłaby być wzmocniona przede wszystkim siłami meldowanymi w Dubnie. Nie można również wykluczyć głębszego odejścia 7 d.p.na zachód przy pozostawieniu jedynie straży tylnych na Stubie.

II. <u>Zamiar</u>.

Chcę przede wszystkim opanować wzgórze i las "do Nowosiółek", prowadząc główny wysiłek po osi kol.Martynówka-Peredzieły.

Natarcie rozpocząć o świcie,skupiając główny wysiłek artylerii najpierw dla wprowadzenia 187 pp.do lasu kol.Martynówka.

Gdyby jednak przeciwnik wcześniej się wycofał,przejść do pościgu,ażeby uchwycić odrazu przejścia przez rzekę między Olibowem a Peredzielami włącznie,lub co najmniej nie pozwolić mu na swobodne zorganizowanie oporu.

Na kierunku dotychczasowego działania 101 d.p.osłonić się jedynie słabymi siłami.

III. Wytyczne wykonania.

A. Rozpoznanie.
Wypadami w ciągu nocy,na kierunku kol.Martynówka i lasek na płd.,rozpoznać zachowanie się npla.

B. Natarcia.
- Natarcie dcy p.d. w sile najmniej czterech baonów z baonem czołgów; bezpośrednie wsparcie - 63 p.a.l.bez II dyonu.
Zadanie: Opanować wzg.i las "do Nowosiółek" - wykorzystać na przeprawy w rej.Peredziel.

- Natarcie dcy 187 pp. w sile pułku bez baonu; bezpośrednie wsparcie - II/63 p.a.l.
Zadanie: Opanować wzg.1 km na płd.wsch.od Olibowa - wykorzystać na przeprawy pod Olibowem.

- Ogólne działanie artylerii - zadania:

- zwalczanie czynnych bat.npla w czasie natarcia;

- wzmocnienie wsparcia nataré,początkowo dcy 187 pp.do czasu jego wejścia do lasu płd.kol.Martynówka,a następnie natarcia dcy p.d.

- Zarządzenia wspólne:

- gotowość natarcia godz.4.30,

- w wypadku zauważenia wcześniejszego odwrotu npla,dcy nataré ścigają go bezzwłocznie na kierunkach nakazanych do wykorzystania.

C. Osłona.
W sile jednego baonu 189 pp.z plut.konnych zwiadowców i bat.art.pułkowej.

Zadanie:-dozorować pozycję npla,grupując się pomiędzy laskiem kol.Leontówka /wł/ a wzg.216. wsch.Janiewicze;
- utrzymać łączność ze 101 d.p.;
- luzowanie oddziałów 101 d.p.przeprowadzić natychmiast po zapadnięciu zmroku.

Resztę sił zgrupować w odwodzie,w lasku na zach.skraju Hruszwicy,w gotowości do wsparcia przede wszystkim natarcia dcy p.d.; kaw.dyw.jednak w lasku wsch.kol.Dąbrówka."

Po podaniu tej decyzji dca dyw.uprzedza szefa sztabu o zamiarze osobistego wyjazdu do dców natarć,dla wydania im ustnych wskazówek i rozkazów do natarcia,wobec tego nakazuje skalkulować i przedstawić sobie szczegóły decyzji /organizację natarć,rozgraniczenia/.

Tymczasem sam /tutaj ciągle w obecności wszystkich oficerów ćwiczących/ zajmuje się podaniem zadań dla lotnictwa. Zadanie te powinien dca dyw.podać dcy lotnictwa zasadniczo osobiście. Zadania te mogłyby w danym konkretnym wypadku wyglądać następująco:

" Najważniejszym i najpilniejszym zadaniem plutonu jest stwierdzenie,czy npl pozostał w dotychczasowym ugrupowaniu, czy też odszedł swym gros na zach.brzeg Stuhły. W tym celu:

1/ Rozpoznać od świtu przede wszystkim ugrupowanie artylerii 7 d.p.npla,tj.rej.Peredzieły i Satyjów, gdyby jej tam nie było,szukać w rejonie przypuszczalnych stanowisk po przegrupowaniu,tj.w rej.Radów-Korabliszcze.

2/ Rozpoznać przeprawy na Stuhle,na odcinku Satyjów-Żornów; stan przepraw i ich ilość /czy nie ma nowych mostów, wzgl. czy istniejące nie zostały zniszczone/.

Drugim zadaniem plutonu będzie dozorowanie pola walki na moją korzyść. Między innymi zależyć mi będzie na uchwyceniu przez lotnictwo momentu wycofywania się npla poza Stuhłę lub też wkroczenia odwodów przeciwnika. Wiadomości te przekazywać równocześnie bezpośrednio dcom natarć.

Do dyspozycji dcy a.d.oddać jeden lot jeszcze w dniu dzisiejszym,jak również przewiduję przydział jednego lotu w dniu jutrzejszym."

Po podaniu zadań lotnictwa, dca dyw.przed odjazdem wysłuchuje referatu szefa sztabu,precyzującego szczegóły działań. Meldunek ten mógłby wyglądać następująco /wskazane jest sporządzenie szkicu/:

" Natarcie dcy p.d. = skład: 188 pp. + III/189 pp. + baon czołgów.

Natarcie dcy 187 pp. = skład: 187 pp. bez II baonu.

Odcinek osłony dcy I/189 pp. = skład: I/189 pp. + plut zwiad.konnych + bat.art.189 pp.

Odwód: dca = dca 189 pp., skład: II/187 pp. + II/189 pp

Rozgraniczenia:
- między natarciami: lasek kol.Martynówka i płd.lizjera lasu "do Nowosiółek" włącznie dla dcy 187 pp.,
- między natarciem dcy p.d., a odcinkiem osłony: potok bez nazwy przez m.Nowosiółki."

Ponadto szef sztabu melduje,że resztę szczegółów /przydział oddziałów łączności, saperów itp./ będzie mógł zameldować dopiero po odprawie z odnośnymi dcami broni.

Po wysłuchaniu tego meldunku kierownik ćwiczenia,jako dca 63 d.p. winien oświadczyć,że zatwierdza proponowane przez szefa sztabu szczegóły.

Dca dywizji przed odjazdem upomina szefa sztabu,aby ogólny rozkaz operacyjny był wydany na czas,tj. aby znalazł się w rękach dców natarć co najmniej na godz.21.15 /godzina ta nie dotyczy rozkazów przygotowawczych,które w tym konkretnym wypadku wyda wcześniej osobiście,a które będą miały na celu umożliwienie odnośnym dcom przeprowadzenia przed zapadnięciem zmroku odpowiednich przygotowań niezbędnych wobec jutrzejszego natarcia/.

Ponadto kierownik ćwiczenia powiadomi ćwiczących,że do tego tematu powróci jeszcze w dniu jutrzejszym ćwiczenia i postara się wówczas sprecyzować,co to znaczy "rozkaz na czas" i udowodnić za pomocą kalkulacji konieczną organizację pracy w sztabie pod tym kątem widzenia. Jest to problem o kapitalnym znaczeniu,a sposób jego rozwiązania może być różny zależnie od warunków konkretnych itp. Na razie przechodzi nad nim do porządku dziennego,nie chcąc przedłużać pracy i odrywać słuchaczy myślowo od konkretnego wypadku. Rezerwuje sobie wykonanie tego na dzień jutrzejszy.

Teraz zaś należy przyjąć,że on jako dca 63 d.p. oznaczył sam godz.21.15, jako godzinę prekluzyjną i wobec powyższego nakazuje skalkulować i zameldować sobie jeszcze przed odjazdem, kiedy opracowanie rozkazu w sztabie musi być ukończone,od tego bowiem uzależnia godzinę swego powrotu.

Szef sztabu w odpowiedzi na powyższe żądanie dcy przeprowadzi nakazaną kalkulację i powinien zameldować,że ekspedycja rozkazów musi nastąpić o godz.20.45, a wobec możliwych jeszcze poprawek dcy dywizji - jego obecność w sztabie jest pożądana na godz.20.00.

W związku z tym kierownik ćwiczenia,jako dca 63 d.p. na powyższy meldunek oświadcza,że powróci do sztabu na godz.20.00 i na tę też godzinę oczekuje przedstawienia sobie gotowego projektu rozkazu operacyjnego; równocześnie oświadcza,że wyjeżdża obecnie do dców natarć,podając,że najpierw pojedzie do dcy p.d. a po tym do dcy 187 pp.,towarzyszyć mu będzie pomocnik oficera wywiadowczego.

Kierownik ćwiczenia powinien tu odrazu pouczyć w formie dyskusji,że:

a/ oficer operacyjny powinien natychmiast powiadomić obu dców natarć,aby oczekiwali dcy dywizji w swoich m.p.o oznaczonej godzinie;

b/ towarzyszący mu oficer sztabu /pom.of.wyw./powinien zabrać ze sobą blok do pisania rozkazów,które jako potwierdzenie ustnie wydanych przez dcę rozkazów,będzie odrazu wręczał

zainteresowanym. Aby zaś te rozkazy mógł zaopatrzyć w kolejną liczbę, musi zarezerwować sobie u ofic.oper.kilka kolejnych numerów arkusza dziennego dywizji.

Równocześnie z doą dywizji pojedzie doa a.d. z jednym oficerem sztabu, aby wydać ustne rozkazy dcom grup art.

Godz.18.00.

Po spełnieniu tych czynności należy przyjąć odjazd doy 63 d.p.na front, przy czym praca pierwszego dnia jest zakończona.

DRUGI DZIEŃ

Godz.8.00.

Nastąpi druga z kolejności faza ćwiczenia, mająca na celu wykonanie przez sztab czynności związanych z przekazaniem woli doy podwładnym, tj.rozkazodawstwa.

Godz.8.00.- 9.00.

Zanim sztab przystąpi do pisania rozkazów kierownik ćwiczenia winien pouczyć/w formie dyskusji/, jak rzecz ta powinna być zorganizowana w tym konkretnym wypadku, od momentu gdy szef sztabu wyjdzie z gabinetu doy po wysłuchaniu jego decyzji.

Organizację tę proponuje się następująco

Przede wszystkim szef sztabu winien sobie rozplanować co, kiedy i jak musi być rozkazane.

a/ Wobec powyższego powinien nakazać ofic oper./który był w tym konkretnym wypadku obecny w czasie podawania decyzji przez doę/ wysłać rozkazy szczególne dla dców natarć, nakazujące oczekiwanie doy dywizji w swoich m.p. oraz przygotowanie rozkazu szczególnego dla doy 189 pp., nakazującego zluzowanie po zmroku oddziałów 161 d.p.od m.Leontówka na północ.

b/ Następnie szef sztabu, opuszczając gabinet doy dywizji, powinien zastać oczekujących na niego oficerów sztabu, bezpośrednio zainteresowanych w otrzymaniu decyzji /będą to doy broni bez doy a.d., kwatermistrz i najważniejsi szefowie służb/. Odprawa ta, którą z nimi przeprowadzi, powinna być krótka /nie przekraczać 15 min./ i mieć na celu zaznajomienie obecnych z decyzją doy oraz wydanie krótkich wytycznych. Dając im te wytyczne szef sztabu powinien od nich zażądać przedstawienia konkretnych projektów użycia dysponowanych przez nich środków

c/ Po tej odprawie wszyscy jej uczestnicy powinni przystąpić do wykonania otrzymanych wytycznych oraz przygotowania odnośnych punktów do rozkazu operacyjnego, natomiast dca broni panc. powinien odrazu wyjechać do dcy p.d. w celu przygotowania jutrzejszego działania.

Dca baonu czołgów przed wyjazdem powinien wezwać telefonicznie swych dców kompanij na front, o ile tego nie zrobił już wcześniej, dowiedziawszy się od szefa sztabu jeszcze około godz. 17.00, że dniu jutrzejszym baon jego prawdopodobnie będzie użyty do natarcia. Czynność ta jest konieczna po to, by niezwłocznie po otrzymaniu zadania od dcy p.d., mógł z nimi przeprowadzić rozpoznanie terenu.

Jeśliby dca baonu miał trudności w uzyskaniu połączenia telefonicznego z dcami pododdziałów, powinien to wykonać dla niego sztab dywizji, nie zabierając mu cennego czasu, który winien być w całości wykorzystany dla przeprowadzenia rozpoznania w terenie.

Kierownik ćwiczenia winien ten incydent wykorzystać dla nauczenia uczestników pewnej drobnej, ale bardzo doniosłej sprawy. Mianowicie baon czołgów znajdujący się w Równem, nie ma połączenia telefonicznego z dcą 63 d.p., ani ze swoim dcą baonu, który tam wyjechał. Mogłoby się zdarzyć, że w momencie, gdy dca baonu zechce sprowadzić swych dców kompanij na front, nie mógłby uzyskać z nimi połączenia telefonicznego, pomimo że w zasadzie połączenie telefoniczne 63 d.p. z Równem istnieje; musiałby więc wysyłać motocykl, co zajęłoby zbyt wiele czasu. Wobec powyższego jest obowiązkiem każdego oddziału, przychodzącego nawet na czasowy postój do miejscowości, gdzie znajduje się ośrodek łączności, posiadać na nim swego oficera dyżurnego, któryby te rozkazy dla danego oddziału był w stanie odebrać.

Zastosowanie się do tego przepisu zezwoli w tym wypadku ściągnąć dców komp. czołgów na czas, natomiast niezastosowanie się uniemożliwiło by wykonanie rozpoznania jeszcze przed zmrokiem, w wyniku czego może byłoby konieczne przesunięcie godziny ogólnego natarcia na późniejsze godziny ranne

d/ Równocześnie z odprawą szefa sztabu oficerowie sztabu, którzy już byli obecni w czasie podawania decyzji przez dcę /ofic. oper. z pomocnikiem, ofic. wywiadowczy/ przystępują odrazu do redagowania skrótów decyzji dla dcy X S.G.O. i sąsiadów /jako telegramy juzowe lub radiowe/, meldunku sytuacyjnego do Grupy /ofic. wywiad./ i niezwłocznie zaraz po tym do redagowania rozkazu operacyjnego.

W chwili, gdy szef sztabu ukończył odprawę powinni mu oni przedstawić przynajmniej skróty decyzji i rozkazy szczególne do zaparafowania, po czym je wysłać.

Uwaga: W konkretnym wypadku nie ma potrzeby wysłania rozkazów przygotowawczych do wojsk, jednak zachodzi potrzeba wysłania rozkazu szczególnego do dcy 189 pp. /z podaniem go do wiadomości dcy 101 d.p./, zarządzającego luzowanie. Dlatego też obecność oficerów operacyjnej grupy sztabu jest konieczna podczas podawania decyzji przez dcę - zyskuje się wówczas na czasie, dając możność prowadzenia równoczesnego odprawy przez

szefa sztabu i redakcji rozkazów przez oficera operacyjnego

e/ Po ukończeniu odprawy przez szefa sztabu, powinien ten nakazać przedłożyć sobie już dokonaną pracę do zaparafowania, po czym współpracować czynnie w redakcji rozkazów, dbając przede wszystkim o współpracę pomiędzy poszczególnymi grupami sztabu, głównie pomiędzy grupą operacyjną i sztabem dcy a.d., a grupą kwatermistrzowską.

f/ Dca a.d. przed wyjazdem do dców grup /dyonów/ w celu wydania im ustnych rozkazów powinien wydać swemu sztabowi wskazówki dla wysłania rozkazów szczególnych oraz dla opracowania materiału odnośnie artylerii do rozkazu oper.cz.I.

Wskazówki dla wysłania rozkazów szczególnych winny dotyczyć:

- zawiadomienia dców p.a.l. II dyonu i 63 d.a.c., gdzie mają oczekiwać na dcę a.d.;

- zawiadomienia dcy I dyonu, że przechodzi pod rozkazy dcy p.a.l. i dalsze rozkazy otrzyma już od niego.

Poza tym sztab dcy a.d. ułatwi oficerowi operacyjnemu redakcję meldunków sytuacyjnych odnośnie artylerii własnej i npla.

Godz.9.00 - 10.00.

Kierownik ćwiczenia, po przedyskutowaniu powyższej organizacji pracy w sztabie zarządza jej wykonanie, przy czym jednak tutaj dla celów ćwiczebnych odprawę szefa sztabu nakaże dokonań w obecności wszystkich oficerów ćwiczących.

Odprawa ta mogłaby mieć przebieg następujący:

Szef sztabu po zaznajomieniu obecnych z decyzją dcy /dca broni panc. zaraz po tym odjedzie do dcy p.d./daje wskazówki poszczególnym oficerom/, bardzo wskazane na podstawie szkicu odręcznego/.

Wskazówki dla szefa łączności:

Kwatera główna pozostaje bez zmian. Punkt obserwacyjny dcy dyw.w rej.wsch.części kol.Leontówka. Pozostałe m.p.dowództw poda oficer operacyjny.

W działaniu jutrzejszym szef łączności winien zorganizować jak najsprawniejszą łączność z dcą p.d., a następnie z dcą 187 pp.; poza tym z dcą odcinka osłony; przewiduję potrzebą przyjścia nadal z pomocą dcy a.d.

Co do sąsiadów, to zależy mi szczególnie na sprawnej łączności ze 101 d.p.: wyślę do niej oficera łącznikowego

Należy nastawić się ponadto na możliwość pościgu; w tym wypadku główny wysiłek łączności skierować na ów działania dcy p.d.

Zwracam uwagę na konieczność niezdradzania przegrupowań przez telefon i radio, szczególnie na odcinku dcy p.d. oraz na odcinku osłony.

Wskazówki dla kwatermistrza

Organa służb niezbędne dla zaspokojenia potrzeb walki w położeniu wyjściowym, ugrupować w rej. lasów kol. Semigrany i Hruszwica -nie wysuwając ich jednak na zachodni brzeg potoku bez nazwy. W miarę rozwoju działań być gotowym do wysunięcia ich po osi: Hruszwica-Peredzieły-folw. Ziembica.

Część kolumny saperskiej ze sprzętem przeprawowym wyłączyć z dywizyjnego taboru ciężkiego i oddać w ciągu nocy do dyspozycji dcy saperów

Do czasu opanowania Korabliszcze i odbudowy mostu szosowego /1 km zach. Peredzieły/ nie wysuwać dywizyjnych organów służb na zachodni brzeg Stubły.

Niezwłocznie po otrzymaniu wskazówek dcy broni i kwatermistrz meldują swoje propozycje /które mogłyby wyglądać następująco/:

Dca łączności na wytyczne szefa sztabu zaproponowałby wzmocnienie natarcia dcy p.d. jednym plut. telegr. oraz pozostawienie w dyspozycji dcy a.d. dotychczas przydzielonych tam sił. Resztę wojsk łączności zaproponowałby zatrzymać w swojej dyspozycji, zapewniając szefa sztabu o możności wykonania jego wytycznych.

Oprócz powyższego zaproponowałby przydział radiostacji do obu dców natarć oraz, że wskazane jest, aby dca I/189 pp. otrzymał ze swego pułku jedną radiostację N 2.

Dca saperów. Ze względu na brak przeszkód terenowych aż do rz. Stubły, zaproponowałby niezasilania saperami grup nacierających. Forsowanie Stubły może jednak nastręczyć trudności ze względu na charakter doliny i przekroczenie jej przez art broń panc. itp. wymagać może dużej ilości środków.

Wobec powyższego zaproponowałby trzymać odwód saperski bezpośrednio za natarciami, wraz ze środkami przeprawowymi; z tego 2 plutony na samochodach z doczepionym plutonem przepraw; pluton mostowy przy gros taonu, kompania zmotoryzowana w odwodzie.

Kwatermistrz. Na zapytanie szefa sztabu, jakie zasadnicze zmiany zamierza wprowadzić w ugrupowanie organów służb rozwiniętych dla potrzeb walki w dniu dzisiejszym, w związku z zadaniem dywizji i zamiarem dcy, kwatermistrz powinien zameldować /oczywiście należy mu pozostawić pełną swobodę w rozwiązywaniu tego zagadnienia, a zamiar kwatermistrza, przedstawiony

poniżej,stanowi przykład w jaki sposób tyły dywizyjne można w tym położeniu ugrupować/:

"Zamierzam przesunąć dywizyjny punkt rozdzielczy amunicji piechoty do wsch.części Hruszwicy, natomiast dyw.punkt rozdz.am.artylerii pozostawię bez zmiany

Do Hruszwicy wysunę jeden plut.sanit.w przewidywaniu konieczności rozwinięcia tam W.P.O., w miarę rozwoju działań

Innych zasadniczych zmian w ugrupowaniu tyłów dywizji w położeniu wyjściowym nie przewiduję."

Godz.10.00 - 12.00.

Kierownik ćwiczenia po wysłuchaniu tej odprawy zarządza wykonanie przez sztab nakazanych prac,przy czym należy przyjąć,że w trakcie opracowywania rozkazów nadszedł z X SGO ogólny rozkaz operacyjny cz.I i II, jako potwierdzenie otrzymanych już poprzednio telegramów /rozkazu powyższego do ćwiczenia nie załącza się,ponieważ nie wnosi on żadnych istotnych zmian/. Treść tych rozkazów musiała by być oczywiście wzięta pod uwagę przy opracowywaniu własnych rozkazów.

Zanim oficerowie sztabu rozejdą się na swoje miejsca kierownik ćwiczenia zwróci się z kilku żądaniami do szefów służb,a mianowicie,upomniawszy ich,że do ich obowiązków będzie należeć opracowanie odnośnych punktów og.rozk.op.cz.II, dotyczących poszczególnych służb,- nakaże im dodatkowo opracować na piśmie odpowiedzi na następujące pytania i wręczyć je sobie na godz.12.00 /postawione pytania winni oni sobie zanotować/. Pytania te brzmią:

Dla szefa służby uzbrojenia.

1/ Co należy robić w wypadku,gdyby grupa nie nadesłała rozkazu dotyczącego uruchomienia ośrodka zaopatrywania w amunicję w m.Tynne ?

2/ Przedstawić w jaki sposób szef uzbrojenia będzie szukał wiadomości,mogących mu dać dane do uzyskania wysokości przewidywanego zużycia amunicji w dniu 1.VI.

Dla szefa służby sanitarnej.

Opracować plan ewakuacji sanitarnej w dn.1.VI.opierając go na:
- ocenie warunków ewakuacji san. z punktu widzenia jutrzejszego zadania,
- ocenie i kalkulacji przewidywanych strat.
- kalkulacji wystarczalności środków transportowych i personelu chirurgicznego

wreszcie uzupełnić go szkicem rozmieszczenia organów służby zdrowia o świcie dnia 1.VI.

Dla szefa służby intendenckiej.

1/ Co zrobi,gdyby nie nadszedł rozkaz z Grupy regulujący na dzień 1.VI. zaopatrywanie w żywność i mat.pędne?

2/ Co zrobi,jeśli na st.zaop.w żywn.będzie dowieziona żywność w mniejszej ilości,aniżeli została zapotrzebowana przez dywizję ?

3/ Co zrobi w razie,gdyby D.T.Ż. nie mógł zdążyć na st. zaop.w żywność, w nakazanym przez Grupę terminie ?

Kierownik ćwiczenia znajdzie odpowiedź na powyższe pytania na stronie ,w omówieniu rozkazodawstwa.

Po podaniu tych pytań kierownik ćwiczenia zarządzi,by wszyscy oficerowie sztabu udali się na swoje miejsca dla wykonania nakazanych prac,sam zaś obserwuje dokonywującą się pracę i zbiera uwagi do omówienia metody pracy sztabu.

Godz.12.00.

Powinno być ukończone redagowanie rozkazów szczególnych, ogólnego operacyjnego,meldunku sytuacyjnego,skrótów decyzyj, dodatkowych prac szefów służb itp.

Kierownik ćwiczenia odbiera je celem przestudiowania.

Uczestnicy ćwiczenia mają przerwę do godziny 16.00.

Godz.16.00 - 20.00.

Wszyscy uczestnicy ćwiczenia zbierają się na sali omówień

Kierownik ćwiczenia,zanim przystąpi do omówienia wykonanych przez sztab prac nad rozkazami,powinien zająć się teraz rozstrząśnięciem tego kapitalnego problemu "rozkazu na czas". który wczoraj został jedynie zlekka poruszony.

Chodzi tu o to,by kierownik ćwiczenia mógł sprawdzić w formie dyskusji z oficerami sztabu /szczególnie z szefem sztabu i ofic.oper./,czy szef sztabu jest w pełni zorientowany,jak musi zorganizować techniczną stronę rozkazodawstwa,aby natarcie 63 d.p. w dniu 1.VI. mogło się rozpocząć o g.4.30 w możliwie dobrej formie.

W tym celu należy się myślowo cofnąć do dnia 31.V. godz. 18.30, tj.do tej chwili,gdy szef sztabu wyszedł z gabinetu dcy dywizji,mając już jego pełną decyzję.

Powiedzieliśmy już poprzednio,że pierwszą czynnością szefa sztabu będzie: rozplanowanie sobie co,kiedy i jak musi być rozkazane,żeby na czas doszło do podwładnego; bez dotrzymania bowiem tego warunku,nawet najlepsze rozkazy nic nie będą warte.

Żeby dojść do pożądanych wyników, dyskusję poprowadzić następująco:

1. Pytanie Wiele czasu minie aż decyzja dcy d.p., w formie szeregu rozkazów wydanych przez dtwa pośrednie, dojdzie do wiadomości jednego z nacierających baonów, np. I/187 pp.?

Odpowiedź /kalkulacja/:

Redakcja rozkazu w dywizji	- 1 godz.
Aprobata przez dcę d.p.	- 15 min.
Czystopis i ekspedycja	- 30 "
Doręczenie dcy p.d.	- 30 "
Rozkaz dcy p.d.	- 1 godz.
Doręczenie do pp.	- 15 min.
Rozkaz p.p.z doręczeniem do baonu	- 1 godz.
R a z e m	4 godz. 30 minut.

Zatem przy takim toku rozkazodawczym /kalkulacje są raczem optymistyczne/ - I/187 pp. otrzymał by rozkaz o g.23.00.

2. Pytanie: O której godzinie powinien dca I/187 pp. dowiedzieć się o swym zadaniu na dzień 1.VI.?

Odpowiedź: Przed zmierzchem potrzebne są następujące uzgodnienia w terenie: z artylerią, z czołgami. Z artylerią praca będzie ułatwiona, gdyż już dzisiaj strzelano na rozpoznane cele itp. Uzgodnienie z czołgami - dużo trudniejsze. Potrzeba około 30 minut pracy w terenie. Wobec powyższego dca baonu musi otrzymać rozkaz najpóźniej około g.19.30. /zmierzch następuje ok.godz.20.00/.

3. Pytanie: Wyliczyliśmy, że drogą rozkazów ogólnych wykonawcy w terenie otrzymają rozkazy za późno - wobec tego, jak można postąpić, żeby jednak rozkazy doszły na czas?

Odpowiedź: Może wydać rozkazy przygotowawcze. Należy jednak przeprowadzić kalkulację, czy da to odpowiedni wynik.

Kalkulacja: Telefonować o zamiarach taktycznych w pobliżu npla nie wolno /"wszelkie rozmowy dotyczące przygotowań natarcia powinny być zakazane ..." - O.I.W. § 188/.

Pisanie rozkazu	- 15 min.
Ekspedycja	- 5 "
Doręczenie do dcy p.d.	- 30 "
Rozkazy przygotowawcze dcy p.d.i pułków z ich decyzjami i doręczeniem do baonu	- 80 "
R a z e m	około 2 godz. 10 minut

czyli, że pisemny rozkaz przygotowawczy otrzymał by dca I/187 pp. o godz.20.45 i od tej dopiero godziny miałby czas na dalszą pracę w terenie, ustne rozkazy itp., jest już jednak ciemno i późno, czyli i ta droga rozkazodawstwa nie jest "na czas".

4. Pytanie: Przyjmując, że wydajemy pisemne rozkazy przygotowawcze, kiedy wobec tego wyjdzie ze sztabu dywizji ogólny rozk.oper. ?

Odpowiedź: Rozkazy przygotowawcze redagują oficer operacyjny i jego pomocnik, a dopóki nie zakończą tej pracy, ogólny rozk.oper. nie będzie redagowany lub tylko zapoczątkowany. Wobec powyższego og.rozk.oper. d.p. w wypadku pisania

rozkazów przygotowawczych wyjdzie najmniej o 20 minut później niż w wypadku nie pisania rozkazów przygotowawczych.

5. Pytanie: Jak należy w konkretnym wypadku 63 d.p. postąpić, aby zarówno rozkazy przygotowawcze, jak też ogólny rozkaz operacyjny wyszły na czas?

Odpowiedź:

a/ rozkazy przygotowawcze, mimo wszystko, przetelefonować, albo
b/ wysłać oficerów z ustnymi rozkazami przygotowawczymi, wreszcie
c/ dca d.p. wyjedzie do dców natarć osobiście.

ad a/ Jeżeli rozkazy przygotowawcze muszą być przetelefonowane, to rozmowa ta musi być ze względu na jej tajność przeprowadzona w specjalnej formie i możliwie skrócona do niezbędnych zarządzeń. Rozmowa ta mogłaby być przeprowadzona w tw. "żargonie sztabowym". Na pewno inteligentni oficerowie i dłuższy czas współpracujący ze sobą, potrafią znaleźć sposób prostego porozumienia się, a jednak niezrozumiałego dla słuchaczy postronnych /np. używając języka francuskiego częściowo, lub określając proste działania innymi słowami, jak "natarcie dcy p.d." - jako "spacer pana Władysława" - imię dcy p.d. itp./.

ad b/ Kto mógłby jechać z rozkazami? Tylko oficerowie z grupy oper.sztabu, jako najlepiej wczuci w sytuację - jednak to opóźni wyjście rozkazu operacyjnego.

ad c/ Dlatego najkorzystniejszy wyjazd dcy d.p., ponieważ bezwzględnie: usuwa wątpliwości i tarcia, daje moralne poparcie dców, osobisty wpływ, sztab pracuje w pełnym składzie; choć są i strony ujemne, jak długi pobyt dcy poza sztabem w chwili redakcji rozkazów, nieraz duże odległości i złe dojazdy do dców natarć itp.

6. Pytanie: Wobec tego, że dca 63 d.p. zdecydował się jechać osobiście do dców p.d. i 187 pp., zapytuje szefa sztabu, na którą godzinę będzie potrzebny w sztabie dla podpisania rozkazów?

Odpowiedź: Na godz. 20.00 /uzasadnione poprzednio, jak strona 56 /.

Uwaga: Kierownik ćwiczenia poucza: rozmaite sytuacje /późny rozkaz z góry, dalekie odległości, trudne działania itp/ wymagają rozmaitej techniki rozkazodawstwa. Niezmienna natomiast pozostaje konieczność dostarczania wykonawcom rozkazów w takim czasie, aby mogli się solidnie przygotować do przyszłego działania. Ten minimalny czas potrzebny jest dla uzgodnienia działań piechoty z artylerią, piechoty z czołgami itp. Należy zwrócić uwagę na potrzebny czas przygotowawczy jeszcze za dnia. Gdyby sztab pracował wygodnie lub za wolno, wykonawcy będą pokrzywdzeni. Gdyby mimo wszystkich usiłowań rozkazy nie mogły wyjść na czas, trzeba skontrolować czy planowana godzina wyruszenia natarcia może być utrzymana /w wypadku gdy "solidność" działania nie jest absolutną koniecznością/, czy też musi być opóźnioną.

Po tych rozważaniach kierownik ćwiczenia winien teraz omówić:

a/ zaobserwowaną wczoraj technikę pracy sztabu nad rozkazodawstwem, kolejność wydania rozkazów, czas pracy nad redakcją itp.;

b/ samą formę redakcyjną rozkazów szczególnych oraz poszczególnych punktów rozkazów operacyjnych cz.I i II, meldunków, telegramów itp. /szczególnie zwrócić uwagę na jędrność redakcji/.

Ogólnego rozkazu operacyjnego cz.I /we wzorowej redakcji/ nie załącza się do niniejszego ćwiczenia. Kierownik ćwiczenia zrekonstruuje go sobie łatwo na podstawie szczegółowo podanej decyzji oraz uzupełnień wniesionych przez szefa sztabu i sztab.

Nowe rozkazodawstwo przewiduje /co należy podkreślić w omówieniu, jako rzecz nową i obowiązującą/ umieszczenie w cz.I og.rozk.op. punktu "Zarządzenia kwatermistrzowskie"; punkt ten winien być w tym rozkazie umieszczony, a wyglądał by następująco:

" Zarządzenia kwatermistrzowskie.

Dyw.punkt rozdz.am.piech. - wsch.skraj m.Hruszwica.
" " " art. - lasek płd.wsch.kol.Semigrany.
Oś przesuwania: kol.Semigrany-Hruszwica-kol.Martynówka-"do Nowosiółek"-Peredzieły.
G.P.O. - wsch.część kol.Pokosy.
Stacje wozów: Nr 1 - w dysp.dcy I/189 pp.
Nr 2 - zach.skraj m.Hruszwica.
Nr 3 - płd.zach.skraj Hruszwica /na trakcie/."

Punkt ten, jak z niego widać, zawiera jedynie zarządzenia kwatermistrzowskie, które bezpośrednio wiążą się z walką i ma na celu odciążenie dcy pułku /p.d./ od tych wszyszkich szczegółów wykonawczych, które go mniej zajmują, a odnoszących się do funkcjonowania aparatu kwatermistrzowskiego i dotyczących w pierwszej linii kwatermistrzów pułkowych.

Takie postawienie sprawy umożliwia dcy pułku powzięcie kompletnej decyzji jedynie na podstawie danych zawartych w cz.I og.rozk.op.

Dla umożliwienia kierownikowi ćwiczenia przeprowadzenia korekty opracowanego przez sztab og.rozk.op.cz.II-ej, przytacza się tu wzorową redakcję tej części rozkazu operacyjnego. Brzmi ona:

" 63 d.p.
Sztab
L.dz..../Kwat.
Folw."do Hruszwicy",
dn.31.V.g.20.15.

OGÓLNY ROZKAZ OPERACYJNY
na dzień 1.VI.

Cz.II.

Mapy 1:100.000 = Ołyka, Równe, Dubno, Mizocz, Hoszcza, Ostróg.

I. POŁOŻENIE.

Dywizja od świtu naciera po osi kol.Martynówka-Peredzieły

II. OBSZAR OPERACYJNY.

Rozgraniczenie ze 101 d.p.: Szpaków Wielki-Dziatkowicze--Omelana Wielka-Tynne-Basów Kut = wszystko włącznie dla 101 dp

III. SŁUŻBA INTENDENTURY.

1/ Zaopatrywanie w żywność i materiały pędne.

Stacja zaop.w żywn.i mat.pędne - st.kol.Iwaczków, g.21.00-23.00
Dyw.punkt rozdz.żywn. - lasek Arestów, godz.8.00.
D.T.Ż.rozdzielczy /kol.tab.638 i 639/ po wydaniu przejdzie do Iwaczkowa na postój.
D.T.Ż.pobierczy /kol.tab.636 i 637/ po pobraniu przejdzie przez: Badówkę-Chorów-Korostowo-Mylsk Nowy do Bohdaszowa, na postój.
T.Ż.pobierczy po pobraniu pozostaje na postoju w lasku Arestów
T.Ż.rozdzielczy przejdzie na g.10.00 do kol.Semigrany.

2/ Zaopatrywanie w mięso.

Punkt styku wozów mięsnych - węzeł dróg kol.Semigrany, g.9.00.
W.M.O. dołączą do T.Ż.r.
Dyw.tabor mięsny po wydaniu pozostaje do dalszych rozkazów.

3/ Eksploatacja wg zarządzeń szefa intendentury.

IV. SŁUŻBA UZBROJENIA.

Dyw.punkt rozdz.am.piech. - wsch.skraj m.Hruszwica.
" " " " art. - lasek płd.wsch.kol.Semigrany.
Os przesuwania: kol.Semigrany-Hruszwica-kol.Martynówka-"do Nowosiółek"-Peredzieły.
M.p.dyspozycyjnych kolumn am. - lasek kol.Semigrany.

V. SŁUŻBA ZDROWIA.

1/ G.P.O. - wsch.część kol.Pokosy.

1 plut.sanit.gotowy do wysunięcia po osi: Hruszwica-kol. Martynówka-Peredzieły.

Stacje wozów: Nr 1 - w dysp.doy I/189 pp.
Nr 2 - zach.skraj m.Hruszwica.
Nr 3 - płd.zach.skraj Hruszwicy/na trakcie/

2/ Pol.kol.dez.-kąp. - przy G.P.O.
3/ Kol.sam.san.Nr 52 - w dysp.doy komp.sanit
4/ Ewakuacja niezdolnych do transportu - bez zmian.
5/ Ośrodek ewakuacyjny - bez zmian. W godzinach popołudniowych przewidziane przesunięcie ośrodka ewak.do Dziatkowicz

VI. SŁUŻBA WETERYNARYJNA.

1/ Ambulans wet.Kw.Gł. - kol.Semigrany.
2/ Czołowy szpital wet. - Równe.

VII. JEŃCY.

Punkt zborny jeńców - Jasieniewicze.
Dyw.punkt przesyłkowy jeńców - wsch.część Hruszwicy.

VIII. ŁĄCZNOŚĆ.

Zgrupowanie służb w roj.Podhorce-Koszatów, pod rozkazami doy tab. - łączność przez stację telef.w Podhorcach.

Zgrupowanie D.T.Ż. w Iwaczkowie - łączność przez stację telef.: st.kol.Iwaczków.

Dowódca dywizji "

Rozdzielnik:

Dca X S.G.O.
Doy 101 d.p.i 12 b.k.
Doy p.d.i a.d.
Doy 187,188,189 pp.
Dca 63 p.a.l.i doy dyonów
Dca 63 d.a.c.
Szefowie int.,uzbr.,sam.
Doy łączn.i taborów
Doy D.T.Ż. - w wyciągu
S z t a b .

c/ Sposób ekspedycji rozkazów. - Odpowiada za ekspedycję oficer oper.; wykonuje tę czynność oficer przekazujący. Ekspedycja musi dbać o ekonomię środków przekazywania /pom.of.op./ ewentualne łączenie idących w jednym kierunku pism itp.

d/ Nakazane dodatkowo prace dla szefów służb - proponowane rozwiązania wyglądały by następująco:

Szef służby uzbrojenia: winien wykazać inicjatywę i w tym celu w wyniku pierwszego pytania powinien nakazać:

- zebranie pustych kolumn amunicyjnych w punkcie I przeznaczenia, w kolonii Semigrany;

- nawiązać łączność z kwatermistrzostwem X S.G.O.,gdzie przedstawić wniosek dotyczący miejsca i czasu uruchomienia O.Z.A

- po otrzymaniu rozkazu skierować puste kol.am.do miejsca uruchomienia O.Z.A.

Na drugie pytanie szef uzbrojenia powinien zameldować, że przewidywane zużycie amunicji będzie mógł określić na podstawie zasięgniętych informacji: u oficera wywiadowczego o przewidywanym miejscu i czasie najsilniejszego oporu npla; u oficera operacyjnego o przewidywanym miejscu największego wysiłku własnego; wreszcie w sztabie dcy a.d.,gdzie najszczegółowsze informacje będzie mógł uzyskać po sporządzeniu planu ognia.

Szef służby sanitarnej winien plan ewakuacji opracować mniej więcej następująco:

Ocena warunków ewak.sanit.z punktu widzenia jutrzejszego działania.

W jutrzejszym natarciu dywizji liczyć się należy ogólnie ze średnimi stratami,przy czym większych spodziewać się należy na północnym odcinku natarcia.

W miarę posuwania się naprzód,oddziały walczące będą się oddalać od rozwiniętych punktów opatrunkowych oddziałowej i dywizyjnej służby zdrowia; szczególnie da się to odczuć po przekroczeniu rz.Stubły. W związku z tym wszystkie elementy służby zdrowia należy podsunąć możliwie blisko do przodu oraz nastawić je do dalszego przesuwania w przód,aby ranni mogli być jak najszybciej opatrzeni przez lekarzy i ewakuowani. Na realizację tych zamierzeń decydujący wpływ wywiera ukształtowanie terenu i układ dróg. W pasie działania własnej dywizji teren pozwala na rozmieszczenie baonowych punktów opatrunkowych blisko podstawy wyjściowej do natarcia,a mianowicie na wysokości kol.Leontówka-lasek na zach.od Hruszwicy-kaplica przy skrzyżowaniu dróg na płd.od Hruszwicy. Układ dróg wychodzących promieniście z Hruszwicy daje możność podsunięcia stacji wozów,aż do b. p.o.,co daje zysk na czasie w ewakuacji oraz zaoszczędzenie personelu komp.sanit.

Rozmieszczenie komp.sanit. i pol.kol.dez.-kąp.w Pokosach jest nieco odległe,ale zupełny brak pomieszczeń w odpowiedniejszej odległości od linii frontu - zmusza do rozwinięcia tam G.P.O. W przewidywaniu ruchu naprzód odległość ta jeszcze się zwiększy,dlatego też jeden plut.sanit. należy pozostawić w gotowości,aby mógł z chwilą osiągnięcia linii rz.Stubły rozpocząć funkcjonowanie jako W.P.O.na płd.zach.skraju Hruszwicy.

Należy również przewidzieć przesunięcie komp.sanit.bądź dla wzmocnienia plutonu sanit.w Hruszwicy,bądź też zależnie od postępów natarcia i wykorzystania jej dla zorganizowania G.P.O. jeszcze bliżej wojsk.

W miarę posuwania się naprzód warunki działalności oddziałowej służby zdrowia będą mniej korzystne,zwłaszcza dla natarcia południowego,jednak nie nastręczą specjalnych trudności. Wystąpią one wyraźnie dopiero z chwilą przekroczenia przez własne oddziały rz.Stubły,gdyż wówczas prąd ewakuacji sanit. będzie się odbywał drogami widocznymi ze strony npla,a mianowicie na Olibów i Peredzieły.

Organiczne środki transportowe komp.sanit.są wystarczające dla przewidywanej ewakuacji wszystkich rannych do G.P.O. Środkami transportowymi przydzielonymi /kol.sam.san./ jesteśmy w stanie wyewakuować do ośr.ewak.i centrum szpitalnego w Równem wszystkich rannych,jednak dla zachowania sobie niezbędnego odwodu szybkich środków transportowych, część lżej rannych zostanie wyewakuowana pow racającymi do ośrodka zaop. w amunicję pustymi kolumnami amunicyjnymi.

Nie przewiduje się przesunięcia w ciągu jutrzejszego dnia szpitala polowego,gdyż w Równem ma on dogodne warunki pracy oraz istnieje możliwość szybkiej i stosunkowo wygodnej do niego ewakuacji; decyzja w tej sprawie zresztą należy do szefa sanit. S.G.O.

Na wypadek odejścia npla i użycia przez niego gazów parzących /czego głównie spodziewać się należy na przejściach przez rz.Stubłę/, ratownictwo pgazowe zostanie przesunięte w pierwszej fazie natarcia do Hruszwicy.

Szef służby intendentury na pierwsze pytanie winien odpowiedzieć,że normalne zaopatrywanie oddziałów walczących nie uległoby zmianie - puste kolumny D.T.Ż. i kol.cystern należy zatrzymać w rej.postoju dyw.taboru ciężkiego,gdzie otrzymają dalsze rozkazy.

Na pytanie drugie winien zameldować,że dowiezioną żywność rozdzieli przede wszystkim pomiędzy oddziały walczące, natomiast brakującą żywność dla służb uzupełni z eksploatacji

Na pytanie trzecie winien zameldować,że nakazałby żywność przejściowo złożyć na stacji,ponieważ pociąg zaopatrywania nie może czekać na st.zaop.w żywność.

Kierownik ćwiczenia po omówieniu tych dodatkowych pytań dla szefów służb powinien zreasumować o co właściwie chodziło przy stawianiu tych pytań. Chciał on w ten sposób wykazać szefom służb konieczność jak najdalej posuniętej przedsiębiorczości i inicjatywy,a to dlatego,że doświadczenia wojenne wykazują,że nie wszystko odbywa się bez tarć,często rozkazy dotyczące, zdawałoby się, drugorzędnych szczegółów kwatermistrzowskich /w porównaniu ze sprawami taktyczno-operacyjnymi/ nie będą mogły przebić się przez sieć łączności i dlatego też szefowie służb przede wszystkim winni iść naprzeciw rozkazom przełożonych,przewidywać je,wykazując pełną inicjatywę

w swych zarządzeniach. Odnośnie poruszonej tu sprawy trudności w przebijaniu się przez sieć łączności, kierownik ćwiczenia winien tu pouczyć szefów służb,że z chwilą zapadnięcia decyzji dcy, sieć łączności będzie w pierwszym rzędzie zajęta przez rozmowy operacyjne i na pewno oni nie będą wtedy dopuszczani do korzystania ze środków łączności; stąd wniosek,że związane z ich inicjatywą i wogóle rozkazodawstwem gros potrzeb wykorzystania przez nich środków łączności, powinno być uskuteczniane przed momentem zapadnięcia decyzji taktycznej dcy.

Na tym praca drugiego dnia ćwiczenia będzie zakończona.

TRZECI DZIEŃ

Godz.8.00.

Kierownik ćwiczenia wprowadza uczestników w dalszą sytuację operacyjną,podając im jako godzinę operacyjną - godzinę 21.30.

W tym czasie oficerowie sztabu znajdują się na kolacji, względnie udali się na spoczynek; w sztabie zaś pełni dyżur oficer operacyjny, pomocnik kwatermistrza /dyżur zdwojony,tj. w obu grupach sztabu - jest konieczny ze względu na rozstrzygające działania dywizji w dniu jutrzejszym/ oraz jeden z oficerów sztabu dcy a.d.

Kierownik ćwiczenia poleca wręczyć dyżurnym oficerom następujące dokumenty /załączone do ćwiczenia z adnotacją:"Wręczyć dyżurnemu w trzecim dniu ćwiczenia o godz.8.00"/:

a/ Skróty decyzji dców natarć /załącznik Nr 9/.
b/ Meldunek dcy II/63 p.a.l. /załącznik Nr 10/.
c/ Skróty decyzji sąsiadów /załącznik Nr 11/.
d/ Meldunki dotyczące spraw kwatermistrzowskich /zał.12/.

Godz.8.00 - 8.30.

Oficerowie dyżurni zaznajamiają się z treścią otrzymanych dokumentów,przy czym winni być pouczeni,by zastanowili się nad czynnościami,które w wyniku tego podejmą.

Godz.8.30 - 11.30.

Nastąpi faza ćwiczenia,która ma na celu wykazanie sztabowi konieczności "kontroli" wydanych rozkazów i usuwania powstałych"tarć".

Proponuje sie następujące jej przeprowadzenie:

Kierownik ćwiczenia wzywa oficera operacyjnego do odczytania /w obecności wszystkich ćwiczących/ otrzymanych dokumen-

tów /załączniki Nr 9,11/ oraz oficera sztabu dcy a.d. do odczytania meldunku dcy II/63 p.a.l. oraz poleca im wypowiedzieć się co zamierzają z tymi meldunkami zrobić.

W dyskusji,która się na ten temat wywiąże /należy pociągnąć do wypowiadania się i innych oficerów/ winno wyniknąć,że:

1/ Decyzja dcy 187 pp.wypacza myśl przewodnią dcy 63 d.p. i musi być natychmiast sprostowana. Dca pułku nie zrozumiał zapewne intencji przełożonego,który żądał od niego natarcia ramię w ramię z dcą p.d.; poza tym artyleria nie jest w stanie wspierać tego natarcia, co winien mu zaraz podać dyżurny oficer sztabu dcy a.d.; należy więc do tego nie dopuścić.

Obowiązkiem sztabu jest dbanie o to,by wola dcy nie była wypaczana przez podwładnych.

Oficer operacyjny /dyżurny/ nie może jednak brać na siebie odpowiedzialności za taką korektę decyzji dcy 187 pp.,może wynikła ona z przesłanek jemu nieznanych lub wynikła z porozumienia ustnego dcy 187 pp. z dcą 63 d.p. w czasie ich osobistego kontaktu wieczorem dnia 31.V. itp. Powinien więc on zameldować o tym szefowi sztabu i od niego zażądać decyzji.

Szef sztabu powinien posiadać na swej kwaterze telefon, więc można mu o tym wypadku zameldować telefonicznie i tak też uzyskać jego decyzję. Telefon na kwaterze szefa sztabu jest tym więcej konieczny,że wypadków,w których dyżurny będzie zmuszony odwoływać się do jego decyzji w ciągu nocy może być dużo więcej,wobec czego,gdyby szef sztabu nie rozporządzał telefonem,musiałby kilkakrotnie przerywać odpoczynek i przychodzić do sztabu,co bardzo umniejszyło by jego wydajność pracy.

W tym konkretnym wypadku i o tej porze szef sztabu prawdopodobnie byłby jeszcze obecny w sztabie lub w każdym razie wstąpiłby do sztabu po kolacji dla sprawdzenia osobiście położenia.

2/ Decyzja dcy p.d.nie odbiega od myśli przewodniej dcy dywizji i meldunek ten,z parafą dyżurnego i odnotowaniem na nim godziny czytania, może być odłożony do aktów.

3/ Skróty decyzji sąsiadów powinny być sumiennie przez dyżurnego przeczytane,by stwierdzić,czy wykonanie przez nich zadań nie wpłynie czymkolwiek na własne działanie. W konkretnym wypadku wszystko jest w porządku.

Natomiast trzeba natychmiast podać do wiadomości dcom natarć i dcy a.d. interesujące ich szczegóły z działania sąsiadów.

I tak: dcy p.d.trzeba podać,że na Dziadkiewicze naciera 302 pp.,a dcy 187 pp.trzeba powiedzieć co robi 12 b.k.,a przede wszystkim jak się zachowuje jego bezpośredni sąsiad,tj 48 p.kaw.

Czynności te powinien wykonać samorzutnie dyżurny oficer, redagując odpowiednie depesze lub fonogramy i ekspediując je. Czynność ta należy do tzw. "dobrego wychowania sztabowego" i nie może być pominięta.

Po wyjaśnieniu tych incydentów z operacyjną grupą sztabu kierownik ćwiczenia winien to samo przeprowadzić odnośnie grupy kwatermistrzowskiej. Winien więc wezwać dyżurnego w kwatermistrzowstwie do odczytania otrzymanych dokumentów /zał.Nr 12/ i przeprowadzić dyskusję, z której winno wyniknąć, że:

- linia rozgraniczenia obszarów operacyjnych zaproponowana przez 12 b.k., częściowo może być przyjęta; kolonia Glińsk jednak winna być włączona do obszaru operacyjnego 63 d.p., za czym przemawia stosunkowo mała ilość miejscowości na obszarze operacyjnym dywizji i wynikające stąd trudności w eksploatacji zasobów miejscowych;

- dca taborów nie zrozumiał widocznie rozkazu i oddał do dyspozycji dcy saperów całą kolumnę sap., a miał wydzielić tylko część z materiałem i sprzętem przeprawowym, poza tym nie melduje on dokąd tę kolumnę skierował;

- stwierdzony przez G.O. dur plamisty w Kwasiłowie Czeskim, wymaga natychmiastowego zwolnienia tej miejscowości i przesunięcia D.T.Ż. do Bohdaszowa.

- niedostateczne wyposażenie I/189 pp. w amunicję, może doprowadzić do nie wykonania zadania przez dcę odcinka osłony; należy skierować jeden pluton kol.am. w ciągu nocy do Leontówki i uzupełnić zapotrzebowaną amunicję lub też rozwiązać to w inny sposób /aby nie robić zamieszania w nocy/, tj. spowodować, aby 189 pp. uzupełnił tę amunicję brakującą zaraz, a do pułku posłać nazajutrz jeden plut.kol.am.;

- fonogram otrzymany od sierż.B. ze 101 d.p. został skierowany pod mylnym adresem, ponieważ, jak wynika z jego treści oraz nadawcy, dotyczy on spraw zaopatrywania sąsiedniej 101 d.p. Dyżurny oficer grupy kwatermistrzowskiej musi go jednak załatwić; w tym celu powinien połączyć się osobiście ze sztabem 101 d.p., podać koledze dyżurnemu w tym sztabie zaraz treść fonogramu i zaofiarować się, że rozkaz dla sierż B. jest gotów przekazać za pośrednictwem swej centrali. Kierownik ćwiczenia winien tu podkreślić, że ten sposób załatwienia takiej sprawy powinien wyniknąć z "dobrego wychowania sztabowego", koleżeństwa i wartości moralnej dyżurnego oficera; natomiast bezwzględnie złym i dyskwalifikującym danego oficera byłby taki sposób załatwienia, gdyby telefoniście oddającemu ten fonogram odpowiedział: "Nie zawracajcie mi głowy, załatwcie to sobie sami" lub co najwyżej dodał "podać, że zły adres".

Po przeprowadzeniu obu tych dyskusyj, kierownik ćwiczenia winien jeszcze raz podnieść ważność tej czynności sztabu, która nazywa się "kontrolą" i jest w swej istocie pieczą nad wolą dcy, by nie uległa ona spaczeniu przez niezrozumienie lub

niedbałość wykonawców. "Kontrola" jest takim samym obowiązkiem sztabu, jak intelektualne pogotowie, redakcja rozkazów itp.

Godz.11.30 - 14.00. P r z e r w a.

Godz.14.00 - 15.30.

Kierownik ćwiczenia przeprowadzi omówienie ogólne.

Powinno ono zebrać krzewione w tym ćwiczeniu nauki i wskazówki, obejmując mniej więcej następujące myśli:

A. - Podołanie trudnościom dowodzenia W.J., przy jej różnorakim składzie i froncie na jakim walczy - nie jest możliwe dla jednego człowieka - dcy. Musi on mieć pomocników, którymi są:/przede wszystkim/ dca a.d. i sztab oraz inni dcy broni.

- Pomoc sztabu, by była szybką i wydajną, musi być zorganizowaną i posiadać pewne metody pracy.

- Organizatorem tej jest szef sztabu, a metody wynikają z istoty rzeczy, na której ta pomoc się zasadza i przejawiają się w czynnościach, za pomocą których sztab pomaga dcy. Są to:

1/ Zbieranie dla dcy potrzebnych mu elementów do decyzji, przy czym winny one być już zbierane pod kątem widzenia przewidywanej decyzji. Sztab czyni to będąc "w intelektualnym pogotowiu".
2/ Referowanie dcy zebranych elementów w sposób zwięzły, syntetyczny i ścisły, a równocześnie dyskretny bez sugerowania mu decyzji.
3/ Wysłuchanie jego decyzji i sprawne przekazanie jej podwładnym w formie rozkazów: przygotowawczych, szczegółowych, ogólnego operacyjnego itp. Rozkazów ścisłych, krótkich, na czas wydanych, przy czym ich wartość będzie mierzona stopniem zrozumienia ich przez podwładnych. Im mniej zapytań nadejdzie z dołu, im mniej nieporozumień trzeba będzie usuwać po ich wydaniu, im mniej telefonów będzie dzwonić z prośbą o dodatkowe wyjaśnienia lub zarządzenia - tym praca rozkazodawcza sztabu była lepsza.
4/ Inteligentne i stosowne kontrolowanie wykonania rozkazów wydanych, czyli dbałość i opieka nad realizowaniem się woli dcy. Stałe usuwanie "tarć" i "zacięć", które grożą spaczeniem zamiarów dcy.
5/ Czynność, którą nazywamy "dobrymi obyczajami sztabowymi", polegająca na powiadamianiu /w termi nie i na czas/ przełożonego i sąsiadów i położeniu własnym /meldunki sytuacyjne/, o zamiarach własnych /skróty decyzyj/ oraz rozpowszechnianie wiadomości przybyłych do sztabu, a interesujących poszczególnych pracowników lub podwładnych.

B. - W odniesieniu do pracy kwatermistrzowskiej, kierownik ćwiczenia zwróci uwagę na znaczenie przewidywań w pracy kwatermistrza dywizji.

Dobre i realne przewidywania,oparte do dokładnym studium położenia,stanowić będą dla kwatermistrza podstawę dla jego planów oraz zarządzeń materiałowych i ewakuacyjnych.Kwatermistrz musi sobie odtworzyć realny obraz rozwoju zamierzonej akcji,winien z góry przewidzieć zmiany i przeszkody,by nie dać się zaskoczyć,oraz by móc wykonać swoje zadanie w każdej chwili i w każdym położeniu. I dalej, dowodzenie służbami musi być ściśle uzgodnione z dowodzeniem wojskami - czynności jednych i drugich stale się ze sobą zazębiają i stale też muszą być uzgadniane. Nad uzgadnianiem tych spraw winien stale czuwać szef sztabu,a następnie kwatermistrz,współpracując stale i ściśle z oficerem operacyjnym w sztabie dywizji.

Podkreślić należy rolę szefa sztabu i zwrócić uwagę na formę i rozpiętość jego interwencji w odniesieniu do kwatermistrzowskich zagadnień. Interwencja ta nie może jednak sięgać zbyt daleko i nie powinna wkraczać w szczegóły organizacji i funkcjonowania aparatu kwatermistrzowskiego dywizji. Szef sztabu wskaże i zakreśli jedynie ogólne ramy sposobu realizacji postanowień dcy,rozwinie i sprecyzuje te ważne myśli dcy,które w dziedzinie organizacji tyłów i komunikacji z punktu widzenia ich wykorzystania i bezpieczeństwa będą miały zasadnicze znaczenie.

Szczegóły dotyczące realizacji zamiaru dcy poda kwatermistrzowi oficer operacyjny. Kwatermistrz dowie się równocześnie w jakim terminie będzie gotowy og.rozk.op.cz.I,gdyż ekonomiczne wykorzystanie środków łączności - zmusza kwatermistrza do przekazania części II rozkazu,równocześnie z częścią I /ponadto cz.II rozkazu uzupełnia całokształt zarządzeń realizujących zamiar dcy/.

Dalej należy przedstawić rolę kwatermistrza dywizji na tle jego współpracy z poszczególnymi szefami służb.

Kwatermistrz ma odciążyć dcę od stałej troski i zajmowania się tyłami dywizji,dlatego też ma prawo podpisywać rozkazy do szefów służb,związane z ich operacyjnym użyciem - "z rozkazu" dowódcy.

Należy budzić świadomość,iż liczne dywizyjne organa służb,rozbudowane dla potrzeb walki,spełnią swe zadanie jeśli będą umiejętnie dowodzone,a problem walki współczesnej spowodowany możliwością napadu na tyły dywizyjne przez lotnictwo npla i jego związki broni pancernej, będzie należycie doceniany. Kwatermistrz musi bardzo dokładnie studiować mapę pamiętając,że na siłę obronną tyłów będą się składać przede wszystkim pokrycia terenowe i wszelkiego rodzaju naturalne przeszkody.

Dowodzenie tyłami łączy się z umiejętnym wykorzystaniem środków łączności. Tu się zaznaczy ścisła współpraca kwatermistrza z dcą wojsk łączności - oś łączności,rozmieszczenie środków łączności względnie stacyj telefonicznych, - to są czynniki,które będą zawsze rozpatrywane ilekroć kwatermistrz będzie organizwać rozmieszczenie wzgl.poruszenia dywizyjnych organów służb.

Kwatermistrz i szefowie służb winni zawsze pamiętać, że szersze wykorzystanie środków łączności będzie możliwe przed powzięciem przez dcę zasadniczych decyzyj. Po decyzji wszystkie środki łączności mają być przede wszystkim użyte do rozmów operacyjnych, a więc bezpośrednio związanych z walką.

Wreszcie należy podnieść, iż niezbędnym warunkiem sprawnego funkcjonowania aparatu kwatermistrzowskiego w dywizji jest umiejętność zorganizowania samej pracy w sztabie. W szczególności należy wyrobić umiejętność harmonijnej, zgranej, nacechowanej inicjatywą współpracy szefa sztabu z kwatermistrzem, kwatermistrza z oficerem operacyjnym i poszczególnymi szefami służb. Nie wolno dopuścić, by nieuniknione trudy wojsk wynikające z nich zadań bojowych były powiększane przez niedostatecznie wprawnie zorganizowaną lub też opieszałą pracę oficerów sztabu.

C. - Sztab oraz dcy broni, którzy w myśl takich wytycznych będą postępować, zyskają zaufanie dcy, staną się jego realną pomocą, a dca rozumiejąc dobrze wartość tej pomocy, będzie korzystał chętnie z usług sztabu dla zyskania najlepszego dowodzenia.

Na ćwiczeniu tym spotkali się oficerowie w zespole "wojennym". Każdy widział swój prawdopodobny przydział, poznał swój zakres pracy osobistej i zespołowej. Dla pracy tej nie ma i nie może być jakiegoś szczegółowego "kodeksu praw i obowiązków". Potrzeba jednak myślowego przygotowania się do przyszłej funkcji wojennej oraz pewnej wprawy.

Wartość każdego oficera polega na stopniu jego przygotowania się do wykonania zadania, które mu wypadnie pełnić w chwili wybuchu wojny. Tak, jak każdy oficer w linii, tak i każdy oficer w sztabie musi być dobrze przygotowany do oczekujących go zadań. Jest to zasadniczy warunek dla uzyskania dobrego wyniku całości pracy.

Na tym ćwiczenie należy uważać za zakończone.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 1.

Wręczyć szefowi sztabu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

T e l e g r a m
/ juzem /

X S.G.O. Jasieniewicze 31.V. godz.17.00 stop 63 d.p. stop 63 d.p.uderzy 1.VI. po osi kol.Martynówka-Peredzieły-Radów stop Opanować las Korabliszcze stop 101 d.p.przegrupuje się w nocy do rej.kol.Góry, skąd uderza na 241 Dziadkiewicze stop Rozgraniczenie z 63 d.p. rzeka Stubła stop Uzgodnić luzowanie stop 12 b.k.opanuje rej.Ksawerówka-Młodawa stop Rozgraniczenie z 63 d.p. Grabina-Żornów-gajówka na płd.skraju Korabliszcze dla 12 b.k. stop Dowódca X S.G.O. stop L.dz..../Op z dn.31.V.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 2.

Wręczyć szefowi sztabu 63 d.p.
w pierwszym dniu ćwiczenia
o godz.14.15.

T e l e g r a m
/juzem/

X S.G.O.Jasieniewicze,31.V. godz.18.00 stop 63 d.p. stop O.Z.A.w dniu 31.V. - Tynne, godz.23.00 - 02.00 stop Do pobrania 2 j.o.a.l., 2 j.o.d.a.c., 1 j.o.p. stop Dca X S.G.O. stop L.dz...../Kwat.z dn.31.V.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 3.

Wręczyć szefowi sztabu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

T e l e g r a m
/juzem/

X S.G.O.Jasieniewicze, 31.V. godz.19.00 stop 63 d.p. stop Rozgraniczenie obszaru operacyjnego ze 101 d.p.: Szpaków Wielki-Dziatkowicze-Omelana Wielka-Tynne-Basów Kut- wszystko włącznie dla 101 d.p. stop Granica tyłowa rzeka Uście stop Oś dowozu żywności kol.Semigrany-Podhorce-Zdołbunów-Mylsk Nowy-Iwaczków stop Stacja zaopatrywania w żywność i materiały pędne dnia 1.VI. st.kol.Iwaczków godz.22.00 - 24.00 stop Zapewniony dowóz amunicji 1 j.o.p., 2 j.o.a.l., 2 j.o.d.a.c. stop Ewakuacja sanitarna bez zmian stop Doa X S.G.O. stop L.dz.../Kwat z dn.31.V.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 4.

Wręczyć szefowi sztabu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

T e l e g r a m
/ juzem/

101 d.p.Szpaków Mały, 31.V. godz.19.10 stop 63 d.p. stop 101 d.p. rozpoczyna nakazane przegrupowanie na zachodni brzeg Stuhły po zapadnięciu zmroku stop 301 pp.pozostaje na dotychczasowym odcinku dywizji aż do zluzowania go przez oddziały 63 d.p. stop Proszę o ukończenie luzowania co najmniej na dwie godziny przed świtem stop Dowódca 101 d.p. L.dz...../Op. z dn.31.V.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 5.

Wręczyć oficerowi operacyjnemu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

Dca P.D. 63 D.P.
L.dz. 21/Op.
Hruszwica /płn.skraj/,
dn.31.V.godz.13.00.

DOWÓDCA 63 D.P.
w "do Hruszwicy".

Dca 187 pp.melduje,że własna k.d.,działająca na jego lewym skrzydle,została uderzona przez przeważającą kaw.npla w lasku leżącym na wsch.od kol.Dąbrówki i z trudnością się tam broni. Podobno większe siły kaw.nplskiej obchodzą dywizję od południa. Słychać walkę w lesie na płd.od kol.Dąbrówka.

Dca p.d. 63 d.p.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 6.

Wręczyć oficerowi operacyjnemu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

189 pp.
L.dz..../Op.
Leontówka, dn.31.V.godz.16.30.

DOWÓDCA 63 D.P.
w "do Hruszwicy"

1/ Natarcie 189 pp.na płn.skraj kol.Martynówka załamało się. III/189 pp.znajduje się w płn.części lasku wsch.kol.Martynówka. Wtargnąć do wsi nie mógł. Stwierdzono miejscami fragmenty przeszkód z drutu kolczastego. Przeszkody nie są ciągłe, są w nich widoczne duże luki.
II/189 pp.nie mógł przekroczyć potoku na płd.zach.od kol. Leontówka. Na płd.brzeg potoku przenikają z trudem poszczególni strzelcy. Potok między Leontówka i Nowosiółki nie stanowi przeszkody dla czołgów.
I/189 pp. zbiera się do odwodu w Leontówce.

2/ Jestem w łączności z I/301 pp. w lesie zach.kol.Leontówka Dca tego baonu donosi,że II/301 pp.,odrzucony na Nowosiółki,trzyma się północnej części tej wsi.
I/188 pp. zatrzymany ogniem artylerii nie może wyjść z lasu wsch.kol.Martynówka.

3/ Straty dotychczasowe wynoszą: 150 ludzi i 15 koni. Baony przemęczone walką nie są w stanie ponowić natarcia w dniu dzisiejszym.

4/ Amunicji posiadam około 2 j.o. Brak zupełny amunicji do moździerzy.

5/ Nieprzyjaciel stawia zdecydowany opór na kol.Martynówka i wzgórzach z laskami na płn.od tej wsi,nie zdradzając chęci wycofania się.
Jeńcy i zabici w rej.kol.Martynówka z I/19 pp.,w rej.kol. Leontówka z III/20 pp.

6/ W natarciu na kol.Martynówka wyróżnił się dca 9 komp.por. A. /zabity/ i dca plutonu tej komp. sierż.C. /ciężko ranny/.

Przesłany gońcem konnym.

Dca 189 pp.

Otrzymują do wiadomości:
Dca p.d. 63 d.p.
Dca 301 p.p.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 7.

Wręczyć oficerowi operacyjnemu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

Dca p.d.63 d.p.
L.dz...../Op.
Hruszwica /płd.skraj/,
dn.31.V.godz.16.35.

DOWODCA 63 D.P.
w "do Hruszwicy"

1/ Natarcie moje osiągnęło zachodnie skraje lasków na wsch. i płd.wsch.od kol.Martynówka i dalej posunąć się nie może. Mam rozwinięte trzy baony:
- I/188 pp. w płd.części lasu wsch.kol.Martynówka oraz II i I/187 pp. w lasku zach.kol.Dąbrówka /płn.część/.
- III/187 pp. zbiera się do odwodu w rej.kaplicy płd.-zach.Hruszwica.

Kol.Martynówka i las na płd. silnie obsadzone bronią maszynową i częściowo odrutowane.

2/ Na północy III/189 pp. zaległ pod wsią kol.Martynówka.

3/ Straty wynoszą:
- 187 pp. - 200 ludzi,30 koni, 3 ckm.
- I/188 pp. 50 " 50 " 1 "

Baony /szczególnie I/187 pp./zmęczone walką i stratami nie mogą dalej nacierać.

4/ Amunicji w: 187 pp. znajduje się 2½ j.o.
I/188 pp. " " 1½ j.o.

5/ Odnoszę wrażenie,że npl postanowił za wszelką cenę wytrwać na zajmowanych stanowiskach. Przeszkody z drutu kolczastego na płd.od kol.Martynówka i lasku - niewykończone /kołki częściowo odrutowane/.
Rejonu Martynówka broni 19 pp.npla.

6/ Dalsze natarcie właściwie możliwe dopiero o świcie dnia 1.VI.

Przesłany gońcem konnym. Dca p.d. 63 d.p.

Do wiadomości:

Dowódca 189 pp.
Dowódca k.d.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 8.

Wręczyć oficerowi operacyjnemu 63 d.p. w pierwszym dniu ćwiczenia o godz.14.15.

Dca 188 pp.,zapytany przez oficera operacyjnego 63 d.p.o godz. 16.00 o położenie 188 pp., dał następującą odpowiedź gońcem konnym:

"Jestem na plebanii w Hruszwicy.
Mój I/188 pp.pod rozkazami dcy p.d. walczy ciężko w lesie wsch.Martynówka. Prosił mnie o amunicję do k.m.,którą dosłałem.
II/188 pp.w zach.części Hruszwicy, a III/188 pp.we wsch części Hruszwicy,gotowe w każdej chwili do użytku,jako odwód dcy dywizji.
Baony mają uzupełnioną amunicję,żołnierze zjedli obiad.
Straty w poprzedniej walce wyniosły: 100 ludzi,10 koni oraz 1 c.k.m."

Dca 188 pp.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 9.

Wręczyć dyżurnemu w sztabie 63 d.p. w trzecim dniu ćwiczenia o godz.8.00.

187 pp.
L.dz..../Op.
Kol.Dąbrówka,dn.31.V.godz.21.00.

DOWÓDCA 63 D.P.

/cyklistą/

Zamierzam główne siły przegrupować w nocy w rejon 235 Żornów, poczem o świcie uderzyć po osi 235 - wzg.wsch.Olibów. Na dotychczasowych stanowiskach pozostawić 1.kompanię.

Dowódca 187 pp.

Dca p.d. 63 d.p.
L.dz..../Op.
Hruszwica,dn.31.V.godz.21.00.

DOWÓDCA 63 D.P.

/doręczył ofic.sztabu dcy p.d./

Zamierzam trzema baonami obok siebie uderzyć wzdłuż grzbietu kol.Martynówka-"do Nowosiółek". I/187 pp. prowadzić w drugim rzucie grzbietem. Czołgi użyć w pierwszym rzucie dla przełamania oporu w rej.kol.Martynówka. Wyruszenie o świcie. Wypady na kol.Martynówka o godz.23 00 i 01.00.

Dca P.D.63.D.P.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 10.

Wręczyć dyżurnemu w sztabie 63 d.p. w trzecim dniu ćwiczenia o godz.8.00.

Dca II/63 p.a.l.
L.dz...../Op.
Kol.Dąbrówka,dn.31.V.godz.20.30.

DOWÓDCA A.D. 63 D.P.

/łącznikiem konnym/

W związku z decyzją dcy 187 pp. przegrupowania się do rejonu 235 Żornów, o której dowiedziałem się od niego tuż przed zmrokiem, melduję,że nie jestem w stanie wykonać od świtu nakazanego zadania wsparcia natarcia tegoż pułku z dotychczasowych stanowisk.
Natomiast zadania,nakazane na noc,zostały już przygotowane.

Dca II/63 p.a.l.

Do wiadomości:

Dowódca 187 pp.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 11.

Wręczyć dyżurnemu w sztabie 63 d.p. w trzecim dniu ćwiczenia o godz.8.00.

T e l e g r a m
/ juzem/

101 d.p. Szpaków Mały, 31.V. godz.21.00 stop 63 d.p. stop 101 d.p. ruszy do natarcia z rej.Góry w kierunku płd.zach. dnia 1.VI.około godz.6.30. stop Na lewym skrzydle 302 pp. przez Tuszebin na 241 Dziadkiewicze.stop M.p.dywizji od godz.03.00 dnia 1.VI. w kol.Góry stop Dca 101 d.p. stop L.dz...../Op. z dn.31.V.

12 b.k.
sztab
L.dz..../Op.
"Do Ulbarowa", 31.V.godz.20.30.

DOWÓDCA 63 D.P.

/motocyklem - gońcem/

12 b.k.,głównymi siłami forsuje przed świtem dn.1.VI. Stubłę pod Warkowiczami i Kryłowem, z zamiarem opanowania rej.Jabłonówka, poczem skieruje się na tyły 7 D.P. npla.
Na prawym skrzydle brygady nacierać będzie 48 p.kaw.z Żornowa na Żiniejówkę i gajówkę Korabliszcze.
M.p.brygady od świtu dnia 1.VI. - Chomut, po tym Kurdybań Warkowicki.

Dowódca 12 b.k.

ĆWICZENIE APLIKACYJNE SZTABÓW
DYWIZYJ PIECHOTY.

Załącznik Nr 12.

Wręczyć dyżurnemu w sztabie 63 d.p. w trzecim dniu ćwiczenia o godz.8.00,

12 b.k.
Sztab
L.dz.../Kwat.
"Do Ulbarowa",dn.31.V.godz.20.40.

DOWÓDCA 63 D.P.
/motocyklem/

Proszę o wyrażenie zgody na następującą linię rozgraniczenia obszarów operacyjnych:
- kol.Grabina-Ulbarów-kol.Glińsk-tor kolejowy do Zdołbunowa - wszystko włącznie dla 12 b.k.

Dowódca 12 b.k.

Dca taborów.
L.dz..../Kwat.
Folw.Arestów,dn.31.V.godz.22.00.

DOWÓDCA 63 D.P.

/gońcem /

Melduję,że kolumnę saperską stosownie do otrzymanego rozkazu skierowałem do dyspozycji dcy saperów.

Dowódca taborów.

T e l e g r a m
/ juzem/

X S.G.O.Jasieniewicze,dn.31.V.godz.21.45 stop 63 d.p. stop W kol.Kwasiłów Czeski został stwierdzony dur plamisty stop Z r. Szef sztabu L.dz..../Kwat. z dn.31.V.

strona 2 załącznika Nr 12.

Dca I/189 pp.
L.dz..../Op.
Wzg. 1 km płd.Szpaków Mały,
dn.1.VI. godz.01.00.

DOWÓDCA 63 D.P.

/motocyklem - gońcem/

Melduję,że posiadam zaledwie 3 j.o.p. na stan baonu. Proszę o uzupełnienie amunicji do wysokości 5 j.o.p.

Dowódca I/189 pp.

O godz.21.45 dnia 31.V. centrala telefoniczna 63 d.p.przyjęła następujący fonogram:

Sierżant B.
dca plut.tab.303 pp.
przez O.Ł."Równe".
31.V.godz.21.45.

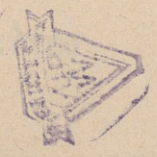
DOWÓDCA 101 d.p.

Hruszwica

Melduję,że wykonując rozkaz z godz.07.00 pobrałem na st.kol.Mogilany: 2400 porcyj konserw mięsnych oraz 700 kg różnych mat.sap. Pobrany materiał załadowałem na trzy wozy tab. Od godz.20.00 oczekuję wraz z wozami przy O.Ł."Równe", na dalsze rozkazy.

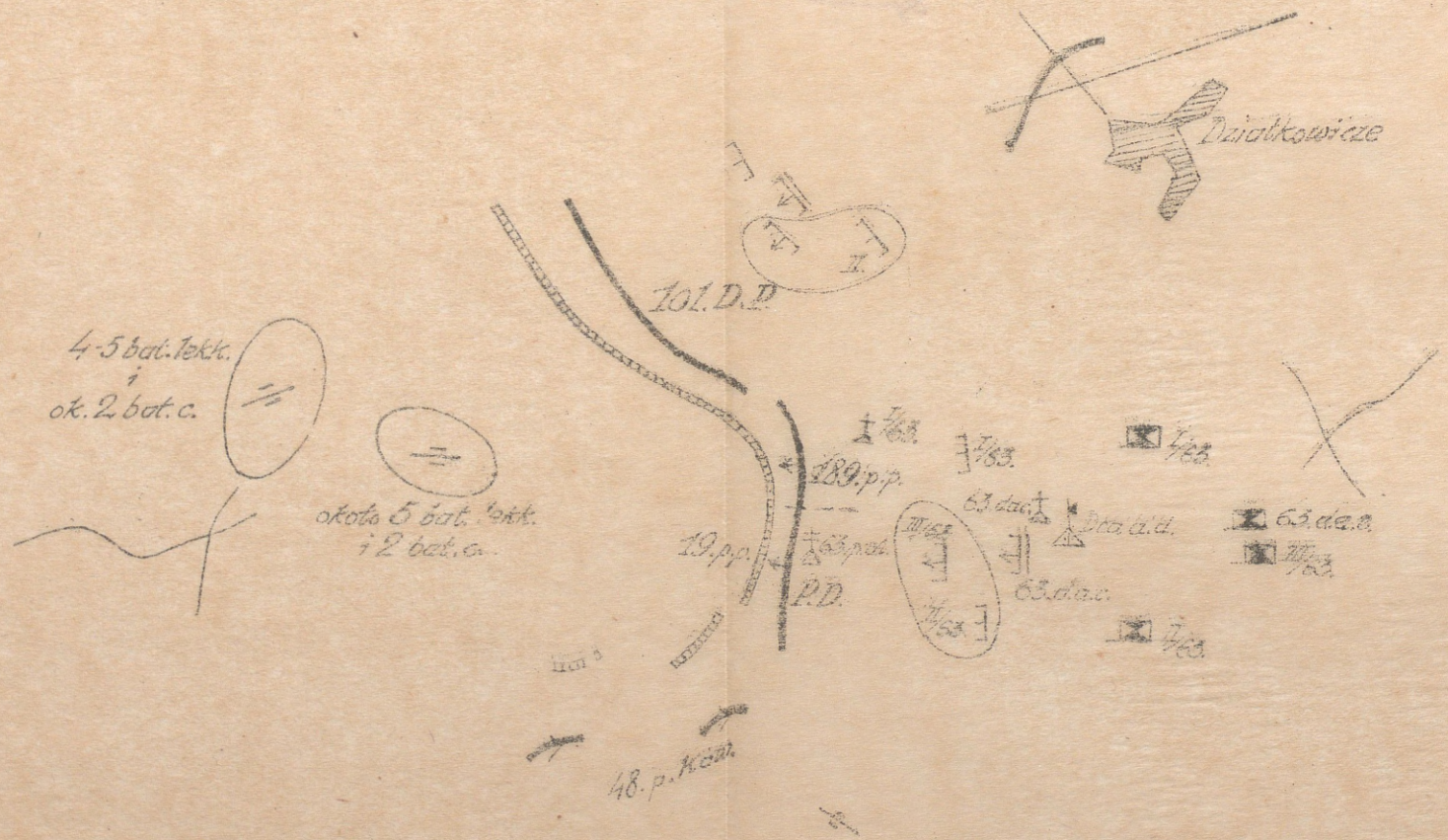
Sierżant B.

Telefonista oddający powyższy fonogram oficerowi dyżurnemu, zameldował,że sierżant B. znajduje się na centrali w Równem i w każdej chwili może być wezwany do aparatu,ponieważ chwilowo linia telefoniczna do Równego nie jest zajęta.

Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów
Dywizji Piechoty.

Załącznik do założenia szczegółowego
dla dcy a.d.
i oficera sztabu dcy a.d.

Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów

Dywizji Piechoty.

Załącznik do założenia szczegółowego

Szefa Sztabu, Ofic. oper. 63. D.P. Dz. wyp. Kwat. i Pom. kwat.

Położenie szczegółowe 63. D.P.

z dnia 31. V. godz. 16^{30}

Skala 1:100.000

X.S.G.O.

g. 17^{00} Równe

Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów

Dywizji Piechoty.

Załącznik do założenia szczegółowego

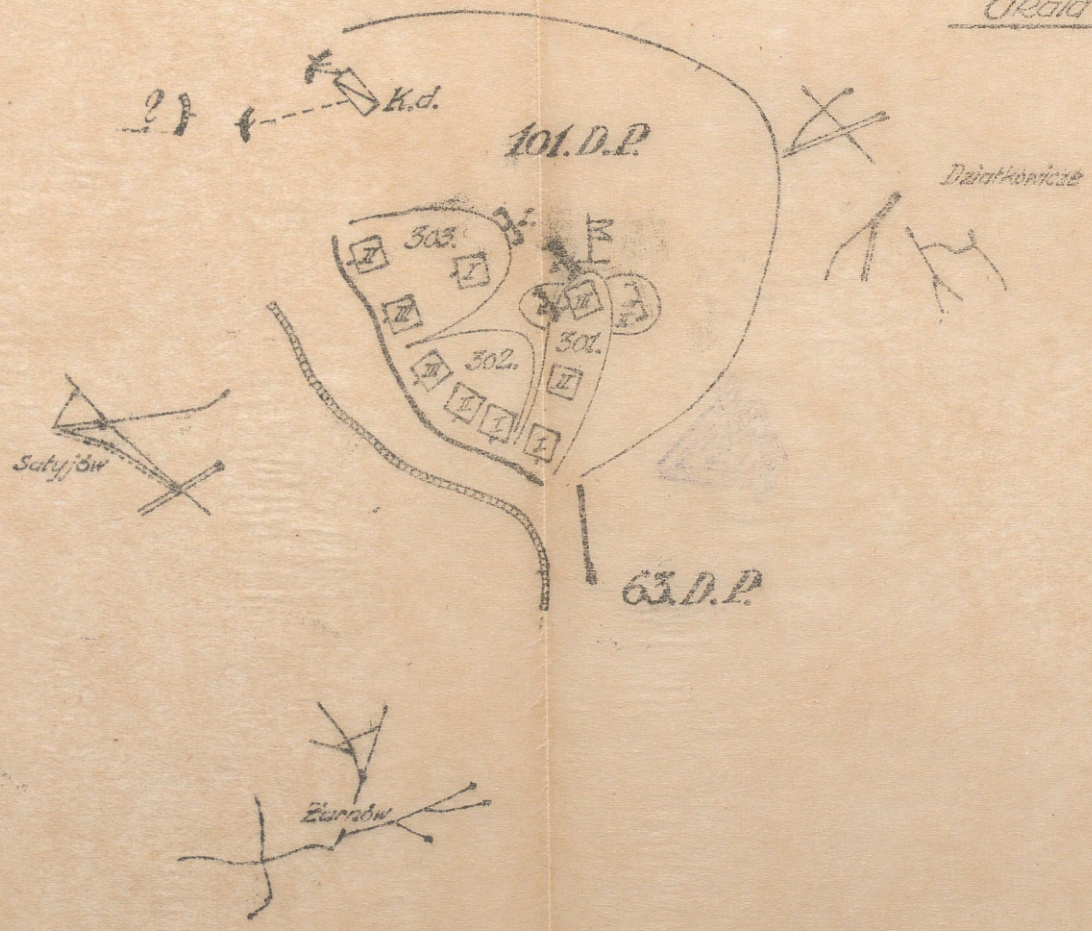
pomocnika ofic. operacyjnego 63. D.P.

Położenie szczegółowe 101. D.P.

z dnia 31. V. g. 16^{30}

62. D.P.

Skala 1:100.000

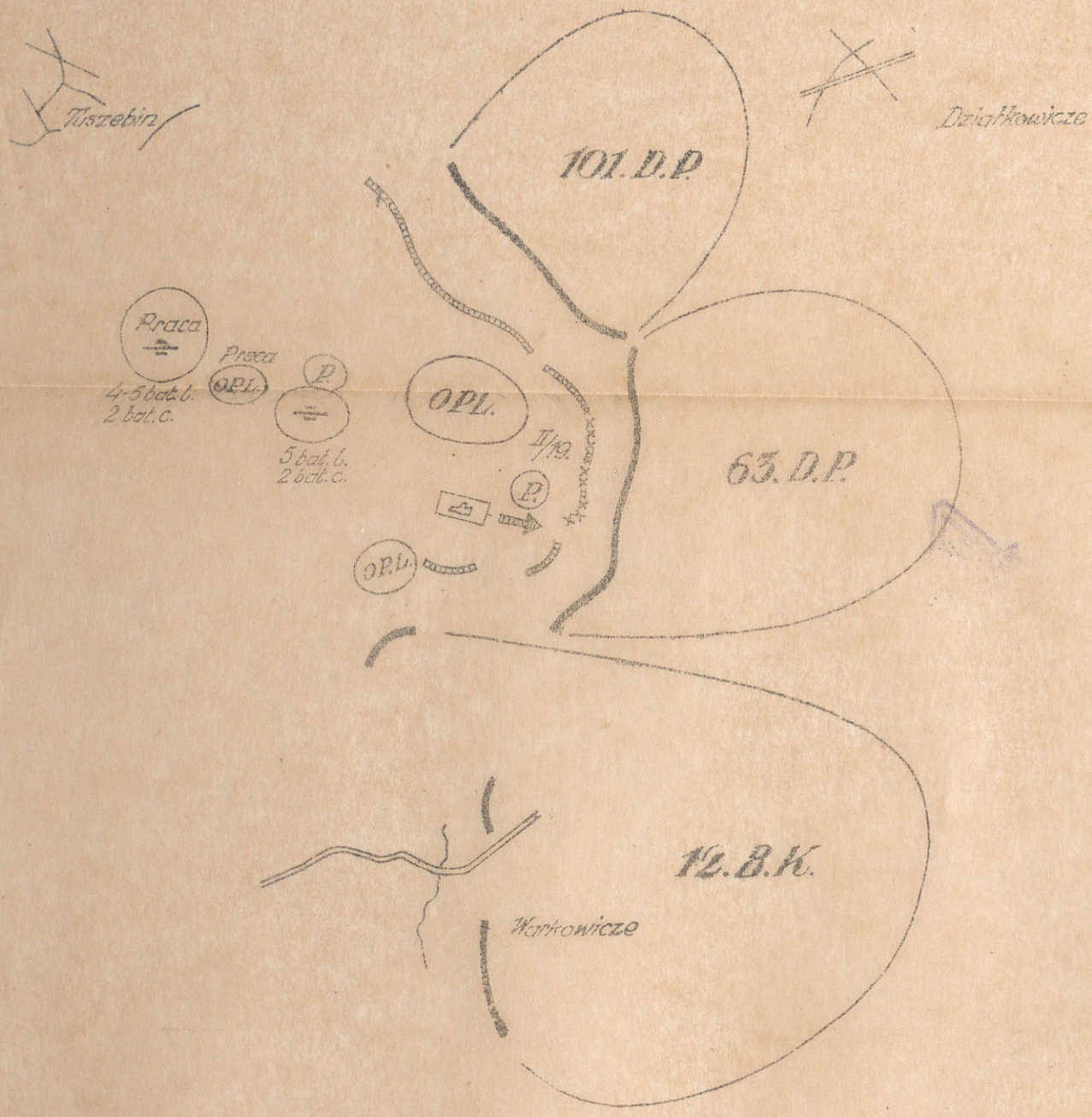

Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów Dywizji Piechoty.

Załącznik do założenia szczegółowego dla: Oficera Wywiadowcz. 63. D.P. Pomocnika Ofic. Wywiad. Ady Lotnictwa.

Skala 1:100.000

Okat wiadomości.

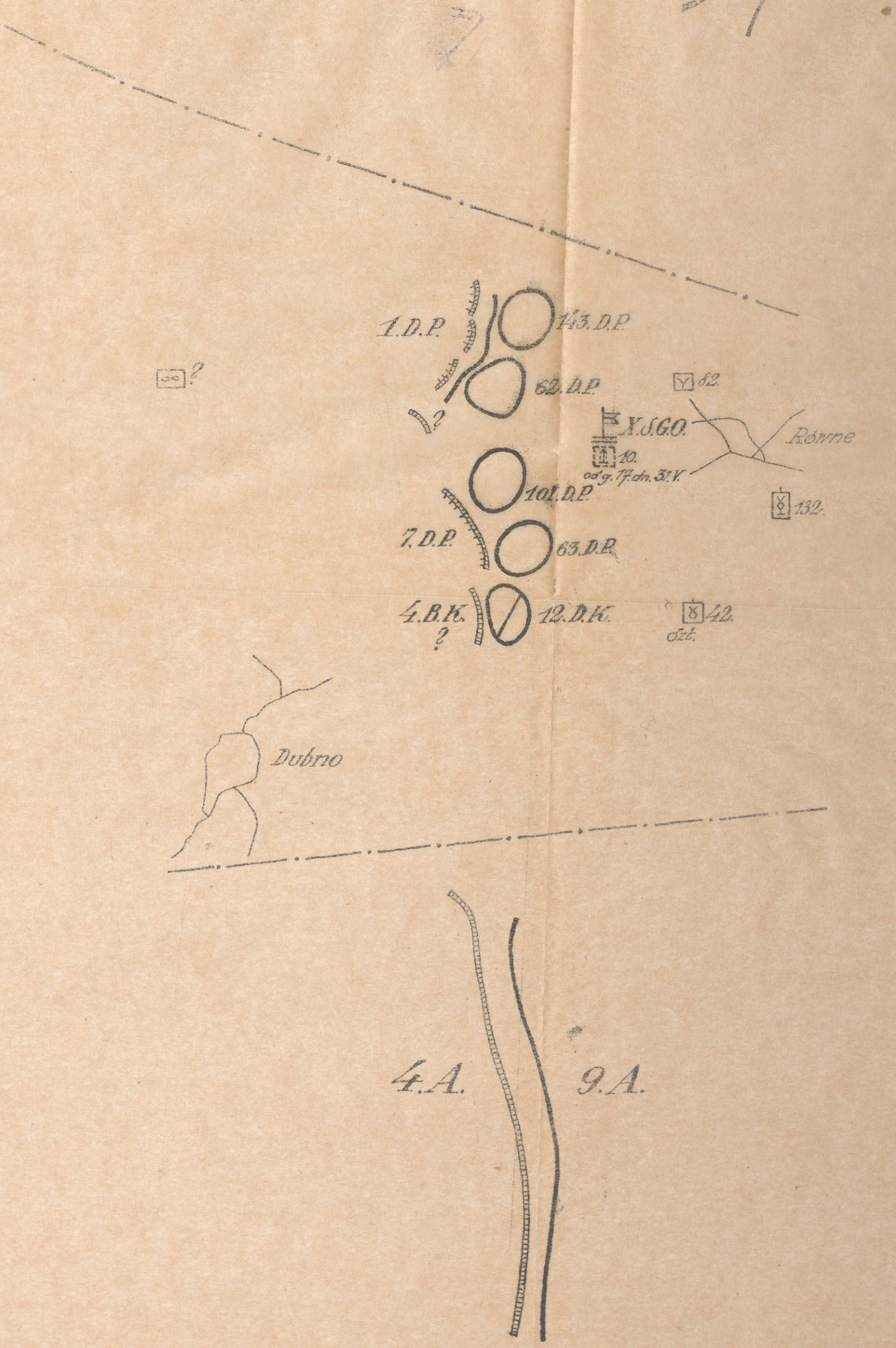

Ćwiczenie Aplikacyjne dźłobów
Dywizji Piechoty.

Załącznik № 1. do założenia ogólnego.

Skala 1:300.000

Położenie ogólne X.s.G.O. dn. 31.V. godz. 14[30]

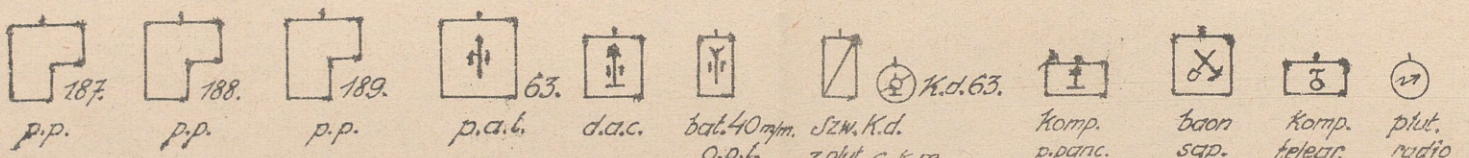
Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów
Dywizji Piechoty.

Załącznik N°2 do założenia ogólnego.

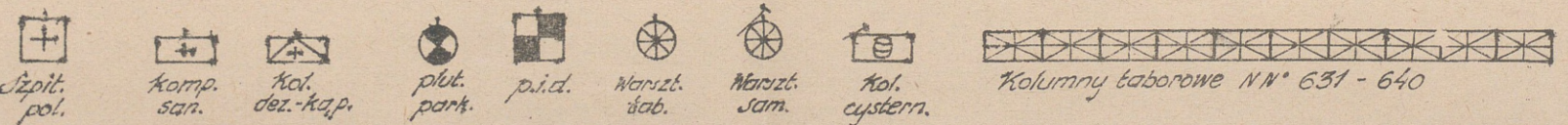
Graficzne O. de B. 63. D.P.
przyjęte dla celów ćwiczebnych.

Wojska =

Służby =

Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów
Dywizji Piechoty.

Załącznik do założenia szczegółowego.

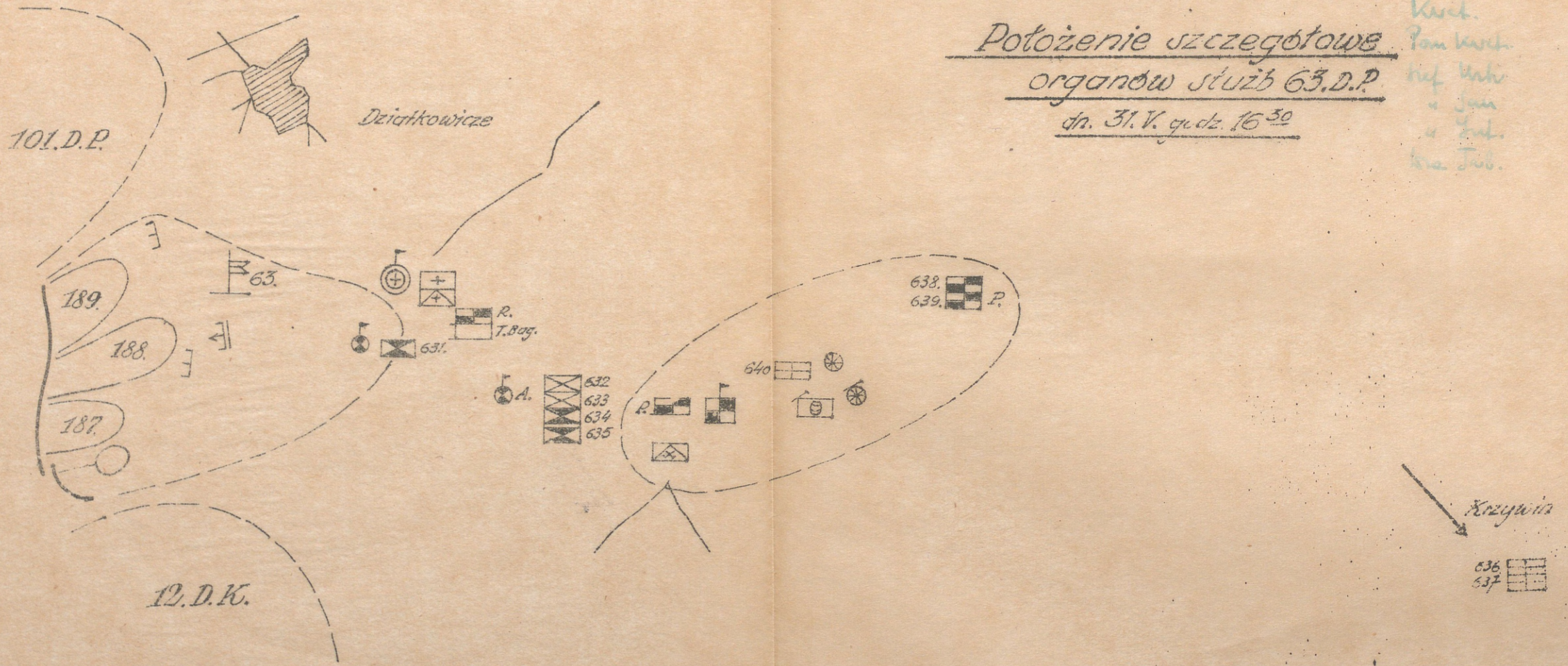
101. 63.

Skala 1:100.000

Położenie szczegółowe organów służb 63.D.P.

dn. 31. V. godz. 16^{30}

Kwat.
Pom kwat
szef Kwat
" Inn
" Łącz.
Kier Żyw.

Ćwiczenie Aplikacyjne Sztabów
Dywizji Piechoty.

Załącznik do zarządzenia szczegółowego
dla day łączności.

Sieć połączeń drutowych i radiotelegr. 63. D.P.

dn. 31. V. godz. 16[30]

Skala 1:100.000

BIBLIOTEKA NAUKOWA WAP
2974/3
2.